

Glas Gorenjske

Glasiło SZDL za Gorenjsko

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190
/ Tekoči račun pri Komunalni banki
Kranj šte. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja v
ponedeljek in petek / Naročnina: letna
600, polletna 300, mesečna 50 dinarjev.

8 skupščine Gostinske zbornice okraja Kranj

Lansko leto za 17,6 odstotkov povečan promet z jestvinami

Investicijski krediti potrebni pred veliko sezono - Skupinskemu turizmu tudi v prihodnje vso pozornost - Nagrajevanje in vzgoja - dva važna problema

Bled, 29. marca. Danes je bil na Bledu 4. občni zbor Gostinske zbornice okraja Kranj in prvi občni zbor, odkar sta se gostinski zbornici okraja Kranj in Radovljica združili. Razen 176 delegatov so se obnega zboru udeležili predstavniki republiške gostinske zbornice ter Okrajne trgovinske zbornice. Med navzočimi je bil tudi predsednik ObLO Bled tov. Kapus.

Nekoliko skrajšano poročilo o delu zbornice od združitve do obnega zboru je podal predsednik tov. Zakelj. Iz njegovega poročila je bilo razvidno, da se je vrednostni produkt gostinskih podjetij na Gorenjskem v lanskem letu glede na leto 1954 povečal za 8,2%. Odnos med hrano in prodanimi alkoholnimi pijačami se je izboljšal, tako da so v lanskem letu beležila gostinska podjetja 17,6% povečanja prometa v hrani. Toda ta odnos še nikakor ne zadovoljuje. V letu 1955 je bilo prodanih v vseh gostinskih podjetjih za 624 milijonov dinarjev alkoholnih pijač, medtem ko je bilo prodane hrane za skoraj 430 milijonov dinarjev. Zanimivo je, da je bilo brezalkoholnih pijač v lanskem letu prodanih le za dobrih 48 milijonov dinarjev. Prodaja hrane v gostinskih obratih, zlasti v zasebnem sektorju na Bledu, ni šla v korak z vrednostjo prodanih alkoholnih pijač. Tako je 8 zasebnih gostinskih obratov na Bledu prodalo v lanskem letu le za 5.000 dinar-

ojev jestvin, kar vsekakor ne predstavlja ugodnega odnosa. Se bolj nestvaren odnos med prodanimi alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami pa je skoraj v vseh občinah kranjskega okraja.

Zaradi tega je skupščina ugotovila, da je dolžnost vseh članov zbornice, da nadaljuje borbo proti pijačevanju, saj bodo s tem pridobili na ugledu, hkrati pa bodo povečali tudi promet. Razprava na skupščini je bila, lahko rečemo, precej živahna. Povzemamo nekaj ugotovitev iz razprave:

Zbilj, direktor Doma na Jezerskem: Investicijski krediti bi se morali dodeljevati gostinskim podjetjem veliko pred sezono. Sedanje nejasnosti, ki nastajajo v zvezi s tem, ne vplivajo ugodno na uporabo sredstev. Tudi glede obdavčenja za izdajanje tujskih sob pri zasebnikih bo treba nekaj urediti. Te obdavčenje naj ne bi bilo preveč občitno in naj bi se stekalo v propagandni sklad.

Brio, Hotel »Zlatorog« Bohinj: Zbornica naj sprejme sklep, da se proti članom, ki ne plačujejo redno članarine zbornici, energično ukrepa.

Jurjevič, predstavnik Republiške gostinske zbornice: Gostinska podjetja naj navežejo tesnejše stike z ljudskimi odbori pri nastavitvi vodilnega kadra v gostinstvu, saj je od tega v marsičem odvisen uspeh poslovanja.

Potočnik, Futak Ljubljana: Skupinskemu turizmu naj se tudi v prihodnje posveti vsa pozornost. Gostinska podjetja

na Gorenjskem naj bi to izvajala že v predsezoni. Tudi »socialnega turizma« ne gre zanemarjati. V prihodnje naj se ne bi več dogajalo, da bi bili nekateri hoteli, zlasti na Bledu, v predsezoni zaprti. Primer: 34 gostov iz Münchena ne bo prišlo na Bled te dni, ker so vsi hoteli, razen hotela »Lovec« zaprti.

Kunčič, direktor »Park« hotela Bled: Več pozornosti bo treba posvetiti sistemu nagrajevanja v gostinstvu. Prav tako je zelo važno vprašanje ureditve odnosov med sezonskimi gostinskimi obrati in tistimi, k delajo vse leto. Nemalo važna je vzgoja gostinskega kadra, katerega je treba vzgojiti tako, da ne bo imel hlapčevskega in klečeplaznega odnosa zlasti do inozemskih turistov. Pri tem naj bi pomagale tudi vse množične poli-

tične organizacije in društva. Ko to poročamo, se občni zbor Gostinske zbornice še nadaljuje.

A.

Z zasedanja občinskega ljudskega odbora Domžale

Zbori voliocev v maju

Pred dnevi je bilo 7. redno zasedanje občinskega ljudskega odbora Domžale. Z ozirom na to, da še ni sprejet letošnji zvezni družbeni plan, so odborniki na tej seji obravnavali in potrdili plan začasnega financiranja občinskega proračuna za II. tromesečje 1956. Ker tudi še ni znana udeležba (participacija) na davkih, so odborniki poudarili, da je treba izdatke predvideti samo za najnujnejše potrebe. Za obdobje II. letošnje ga tromesečja so določili za izdatke znesek 21.562.000 dinarjev.

Zatem so odborniki sprejeli dva odloka. Na predlog gospodarskega sveta je ljudski odbor

izglasoval odlok o formiranju svetov potrošnikov za poslovalnice trgovinskih podjetij »Nadpredek« in »Planina«. Za tem je ljudski odbor sprejel tudi začasna pravila o pravicah in dolžnostih svetov potrošnikov. Nadalje so obravnavali in sprejeli odlok o formiranju občinskega kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš. Pravil kreditnega sklada sicer še niso

sprejeli, ker bodo verjetno enotna za vso republiko. Kakor odlok o formiranju svetov potrošnikov, je tudi odlok o formiranju kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš za domžalsko občino zelo pomemben, ker se bo s tem omogočila še obširnejša gradnja stanovanj, ki jih zlasti v Domžalah zelo primanjkuje.

V nadaljevanju so odborniki obravnavali vlogo Kmetijske zadruge v Trojanah, ki je prošila za izdajo obrtnega dovoljenja za izvrševanje gostinskih uslug. Pri tem je ljudski odbor ugotovil, da ta KZ ne opravlja svoje prave dolžnosti, ker se

(Nadaljevanje na 2. strani)

O delu Sveta za komunalno tržišče občine

Ne zanemarjati ureditve mesta

O čem so razpravljali te dni na seji Sveta za komunalne zadeve?

Nekateri delavci želijo graditi lastne hišice in svet je sklepal o tem, komu naj se dodeli stavbišče in kje. Izpopolnili so občinsko komisijo za izdelavo parcialnih odlokov. Pred durmi je nova turistična sezona. Tudi o ukrepih, ki so potrebni za razvoj turizma je razpravljal omenjeni svet. Uprava cest bo letos zavarovala cesto Križev-Pristava-Tržič proti prahu. Velike množine peska že dovažajo na kolodvor v Križah. Zaradi pomanjkanja sredstev za sedaj še ni upanja, da bi se rekonstruirala ljubeljska cesta od Ljubelja preko Tržiča do Naklega. Tržičani in tuji bodo veseli, če se cesta vsaj toliko uredi, da ne bo jamasta.

V bližnjih tednih bo občina začela s prelaganjem ceste od Dovžana proti Kilarju na Cankarjevi cesti. Cesta bo vodila skozi Kilarjev kamnolom in bo 60 cm višja kot dosedanja, da se omili klanec. Prav tako bo popravki ter dopolnili sprejeli.

jeve ceste do Rotarja. Okrajni ljudski odbor bodo ponovno opozorili na nujnost popravila opornih zidov okrajne ceste v Bistrici. Če se cesta tam zruši v globoko, spodaj tekočo strugo, potem bo obnova stala znatne vsote, velik del naselij občine pa bo odrezan od Tržiča za dolge tedne.

Predsednik občine Lovro Cerar, ki je prisostvoval seji je omenjal, kako se je vsa leta zanemarljivo zmanjšala ureditev v mestu. Gradilo se je krasne nove stavbe in po dolгих letih dvorišča in prostori med hišami še niso urejeni. Opozoril je na druge manjše kraje kot so Tržič, kjer je vsak kotiček v mestu s parki opremljen.

Nato se je v svetu razvila široka razprava o ureditvi javnih prostorov. Težkoča pa je z ljudmi, ki hočejo po vsej sili imeti vrtičke med hišami. Tako bo ena stranka imela fižolove prekrije iz žamanja, druga iz leskovih palic, vsak vrtičkar bo imel drugačno ograjo okoli svojega vrta. Občina ima na razpolago dovolj vrto, ki jih rada daje na razpolago interesantom. Toda med novimi hišami, tako ob Cankarjevi cesti kot na Ravnah in zgornji pilarni, se naj napravijo javni nasadi in parki. Nekateri ozkosrčni ljudje bodo sicer ugovarjali, toda Tržičani ne smejo več pustiti, da bi bili glede parkovne ureditve na zadnjem mestu v Sloveniji. Mali Kobarič ali Črnomelj, ali Velenje niso od tujcev toliko obiskovani kraji, kot je obmejni Tržič. Občina naj vrtičkarjem odmeri primeren prostor, med novimi hišami pa naj se uredijo javni parki. Svet za komunalno je sklenil tudi ukrepati proti hišnim lastnikom in strankam, ki mečejo smeti v strugo Bistrice.

J. V.

Družbeni načrt Železarn Jesenice v razpravi

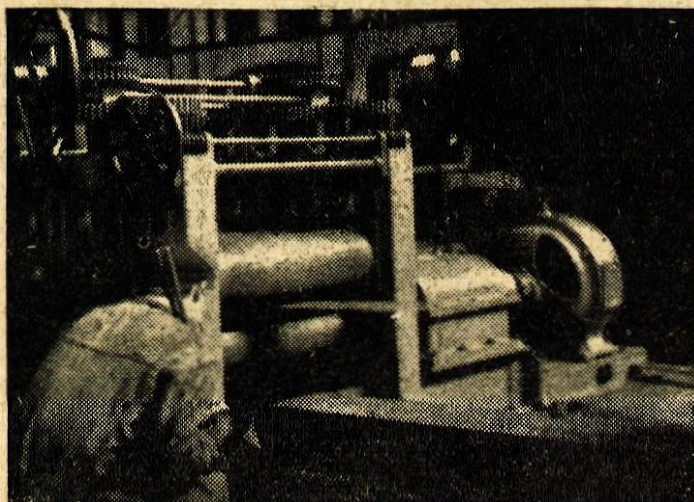
Predvideno povečanje proizvodnje za 1,5%

Te dni je bil v Železarni Jesenice v razpravi predlog družbenega načrta za tekoče leto. Predstavniki podjetja s člani obratnih in osrednjega delavskega sveta, resno razpravljajo o predlogu družbenega načrta, ki ga bodo dokončno sprejeli na enem prihodnjih zasedanj Delavskega sveta.

Predlog predvideva zvišanje proizvodnje za 2.987 ton, kar pomeni 1,5% povečanje v odnosu na lanske letošnje skupno proizvodnjo. Predvideva tudi povišanje skupne blagovne proizvodnje za 894 ton ali 0,5%. Kolikšinsko pa je predlog družbenega načrta enak lanske letošnje, da predvideva povečanje proizvodnje izdelkov za potrebe široke potrošnje, fine pločevine ter proizvodnje predelovalnih obratov. Izvoz proizvodov jese-

niške železarni pa bo predvidoma povečan za 3.645 ton, tako da bo znašal 7.200 ton. Izvažali bodo v 16 prekomorskih držav, predvsem v države Bliznjega, Srednjega in Daljnega vzhoda, Severne in Centralne Afrike in Južne Amerike.

Četudi so lansko leto v Železarni mnogo gradili, je predvidena precejšnja gradnja tudi letos. Predvidevajo dokončno ureditev valjarne tanke pločevine, predelovalnih obratov, toplotnice, novih naprav za izdelavo patentiranja žice, postavitev novega reverzičnega ograjda za hladno valjane trakove itd. Pripravili bodo tudi vse potrebno za skorajšnjo izdelavo transformatorske pločevine, posvetili posebno skrb raziskovanjem kvalitete plemenitih jekel, npr. rjavčeve pločevine, bele pločevine itd. Za plinske generatorje in kalorično centralo bodo skušali uvesti uporabo manj kvalitetnega premoga itd. O vsem tem razpravljajo danes na sindikalnih sestankih in na zasedanjih Delavskega sveta, da bodo predlog družbenega načrta podjetja čim bolj proučili in s popravki ter dopolnili sprejeli.

Valjar v jeseniški železarni

OBRAZI IN POJAVI

Kdo so ti ljudje

Letošnji občni zbori osnovnih organizacij SZDL so pokazali, da se je ta naša množična politična organizacija skoraj povsod precej okrepila in začela z aktivnim delom. Vanjo so se vključili novi člani. Predvsem na podeželju se je Socialistična zveza močno uveljavila. V času občnih zborov je naraslo število članstva za približno 1000, predvsem kmetov. Ustanovljenih je bilo 7 novih osnovnih organizacij.

To je vsekakor uspeh. In ta uspeh pomeni, da se je kljub najrazličnejšim prišepetavalcem tudi na naši vasi nekaj premaknilo. Vse bolj raste spoznanje, da posamezno kmečko gospodarstvo in kmetijska proizvodnja nasploh, ni nekaj zaključnega. Uspeh kmetijske proizvodnje in posameznega kmetovalca je odvisen od uspeha našega celokupnega gospodarstva in je njegov sestavni del. Razvoj proizvodnih sil terja nove proizvodne odnose. Na fevdalno razdrobljenih, naravnih proizvodnih enotah, ne morejo rasti novi družbeni odnosi!

Zato sprejemamo taki kmetje vse ukrepe v kmetijstvu kot del naporov za uveljavljanje novih proizvodnih odnosov. Samo s skupnimi naporom bo mogoče prebroditi zaostalost in zboljšati življenjske pogoje na vasi.

Je jih pa seveda nekaj, ki drugače sodijo o novih ukrepih. Oni vidijo predvsem sebe. Drugi in celotna družba jim niso mar. In prav zato, ker vidijo samo sebe, jim nova smer razvoja v kmetijstvu ni po godu. Oni bi še vedno radi vse zase in sami — na račun drugih seveda.

Z gesli o skrbi za kmetja, ki je baže »na robu propada«, poskušajo dobiti na svojo stran vse kmetovalce. Pri tem grede seveda molče mimo

dejstva, da bodo letos kmetje v kranjskem okraju (ki obsega bivši kranjski in radovljški okraj), plačali kljub vsem taksam in davkom, manj davka, kot so ga 1954. leta plačali kmetje samo v bivšem kranjskem okraju.

Kljub temu ponekod uspevajo. To se je odrazilo tudi na občnih zbora. Občne zbornice na Trati pri Loki, v blejski občini, v Žiganji vasi, v tržički občini in v Voklem so kmetje bojkotirali.

Toda, kakšni so ti ljudje, ki bi radi ribarili v kalnem?

Poglejmo v Voklo. Tam je bil pred dnevi sešatek upravnega odbora zadruge, ki naj bi pripravil občni zbor. To priložnost so nekateri izkoristili, da bi dali duška svojemu besu do novih predpisov v kmetijstvu.

Ne bi navajal nesramnih izrazov, s katerimi so blatili našo družbeno ureditev. Ustavil bi se rad le ob zanimivi ugotovitvi. Voklanski združniki namreč zelo slabo gospodarijo. Cela vrsta napak je, o katerih bi se bilo dobro pogovoriti. Toda obnje se niso spotalnili. Nobeden se ni vprašal, od kod velike izgube pri posameznih odsekih. Te niso nastale zaradi pospeševalne službe, marveč zaradi slabega gospodarjenja. Strojnik je za izposojanje strojev zaračunal celo več, kot je bila določena tarifa. Vendar ga ni nihče poklical na odgovornost za tako početje.

Tipičen primer, kam se pride, če vsak gleda le nase!

Občni zbori Socialistične zveze pa so kljub vsemu pokazali, da se da kole našega razvoja vrteti le naprej.

ABC

Poostrotev higienskih ukrepov

Socialno zavarovanje in uporaba zdravil

Kazni od 50.000 do 1 milijon dinarjev

Ze prejšnji teden, v petek, 23. marca, so svečano proglasili novo republiko v Aziji — Pakistan. Ta mlada država se je pojavila na političnem zemljevidu sveta 15. avgusta leta 1947, ob razdelitvi indijskega podkontinenta. Po številu prebivalstva je sedma največja država na svetu. Doslej uradno ni bila proglašena za republiko in je imela za šefa države generalnega guvernerja.

Proglasitve pakistanske republike se je udeležil tudi predsednik Zveznega izvršnega sveta Veljko Zeković. V Pakistan je ob tej priliki prišel tudi podpredsednik sovjetske vlade Mikojan, ki je po zaključku svečanosti odpotoval v Indijo, kjer se je sestal z indijskim ministrskim predsednikom Nehrujem. Sestanku teh dveh državnikov so pripisovali mednarodni politični opazovalci velik pomen.

Konec preteklega tedna in v začetku tega tedna je bila v Pankowu konferenca Enotne socialistične stranke Nemčije. Na konferenci so razpravljali tudi o rezultatih XX. kongresa KP Sovjetske zveze, ki so ga ocenili za »velik ideološki pripevek, ki je anuliral celo dobo v delu KP SZ«. Generalni sekretar Zveze komunistov Jugoslavije Josip Broz — Tito je poslal konferenci pozdravno brzojavko, v kateri je poudaril, da se jugoslovanska delegacija žal ni mogla odzvati povabilu, naj prisostvuje njegovemu kongresu.

Na nedeljskih volitvah v Tuniziji je vseh 98 poslanskih mest v ustavodajni skupščini pripadlo kandidatom Narodne fronte, ki jo vodi Neodestur. Udeležba volivcev je bila 83,5%. To pomeni velik uspeh za vodjo Neodestura Habiba Burgiba, ker so njegovi nasprotniki, zbrani okrog bivšega generalnega tajnika Salaha Ben Jusufa, — leti zahtevali, naj bi se nadaljevala oborožena akcija proti Francozom — propagirali, naj se ljudje vzdržijo glasovanja.

Med tržaškimi Slovenci je vzbudila te dni veliko ogorčenje vest, da se lo spremeni zakon o pokrajinskih volitvah. Na ta način bodo slovenske občine prikrajšane, ker bodo skupaj z nekaterimi predmestji občine Trst, volile le 2 svetovalca v pokrajinski svet. To je očitna diskriminacija na škodo naprednih opozicijskih struj in Slovencev. V naprednih političnih krogih menijo, da predstavlja sprememba zakona o pokrajinskih volitvah razen vsega tudi kršitev posebnega statuta londonskega sporazuma, ki izrecno prepoveduje spreminjanje upravne razdelitve na škodo jugoslovanske manjšine.

Na seji francoske vlade, ki je bila v sredo, so razpravljali predvsem o mednarodnem položaju. Vlada je sklenila zahtevati zvišanje proračunskih vojaških izdatkov za operacije v Severni Afriki. Hkrati pa je sklenila tudi, da bo poslala v kratkem prvo trgovinsko delegacijo na Kitajsko.

Okrajna sanitarna inšpekcija Kranj je v ponedeljek, 26. t. m. sklicala sestanek občinskih sanitarnih inšpektorjev. Na posvetovanje so prišli tudi zastopniki Centralnega higienskega zavoda iz Ljubljane in načelnik tajništva za zdravstvo in socialno skrbstvo pri OLO Kranj.

Udeleženci so razpravljali o nalogah, pravicah in dolžnostih občinskih sanitarnih inšpektorjev. Ugotovili so, da je v okraju veliko pomanjkanje strokovnih uslužbencev, zato si bodo občine morale s štipendij

ranjem same zagotoviti potreben kader. Vsaka bo morala imeti svojega sanitarnega tehnika. Za sedaj jih je v celi Sloveniji samo 49. Na Gorenjskem imajo po enega v Radovljici, na Jesenicah, na Bledu in v Kranju. V krajih, kjer so uslužbeni samo higieniki, bo treba organizirati seminarje za pravilno jemanje vzorcev živil. Osnovne živilskih laboratorijev v posameznih občinah zaradi pomanjkanja finančnih sredstev za sedaj še ne bo možno. Redno oddajanje vzor

cev bo zlasti problem za Selško dolino, ker zveza s Kranjem ni direktna.

Marsikje, kjer je sanitarna inšpekcija že posredovala, se niso izvedli nobeni ukrepi in prizadeti se za njene ugotovitve ne zmenijo dosti. Z novim zakonom, ki ga bo v kratkem sprejela Ljudska skupščina, bo sanitarna inšpekcija dobila široka pooblastila in njeno delo bo tako veliko učinkovitejše. Sanitarni inšpektorji bodo imeli sami pravico ukrepati. Izrekli bodo kazni, ki bodo precej ostre — od 50.000 do 1 milijona dinarjev. Tudi njihova odgovornost, disciplinska in materialna, se bo z novim zakonom povečala.

Pri občinskih ljudskih odborih bodo ustanovili posebne odseke za zdravstveni nadzor. Pomoč obljublja tudi Ljudska milica. Ugotavljala bo, če so živila registrirana, nadzorovala bo transport in kontrolirala, kako se predpiši sanitarne inšpekcije izvajajo. Okrajna sanitarna inšpekcija bo nadzorovala vso proizvodnjo živil v okraju.

Nadalje so sanitarni inšpektorji razpravljali še o dolžnostih in tehničnih problemih v zvezi z mrtvoogledniško službo, prijavo in odjavo nalezljivih bolezni, obvezniimi cepiljenji otrok itd. V njihovo delovno področje spada še nadzor nad kliconosi, evidenca nad pregledi osebja, zaposlenega v živilski stroki, kontrola šolskih mlečnih kuhinj, tovarniških bičfejev in cela vrsta drugih nalog.

J. O.

Uspel občni zbor Razpravljali so tudi o gostinstvu v Domžalah

Domžale, 28. marca.

Včeraj zvečer je bil občni zbor SZDL v Domžalah. V lepo opremljeni kino dvorani se je zboru udeležil tudi republiški poslanec tov. Ivan Novak-Očka.

Izbrano poročilo o dosedanjem delu SZDL v Domžalah je podal predsednik tov. Lado Karel.

Ob razpravi, ki je sledila poročilu, so navzoči člani najprej pozdravili Odklop Občinskega ljudskega odbora o formiranju svetov potrošnikov. Pri tem so bili soglasno mnenja, da bi se ti sveti formirali v 14 dneh.

Nadalje so govorili tudi o gostinstvu v Domžalah, ki je vse prej kot zadovoljivo. Zlasti kar se tiče cen. V Domžalah poslujejo 3 gostinski obrati, od katerih sta 2 državna gostinska podjetja, tretji pa posluje v zakupu. Ugotovili so, da so cene v državnih gostinskih podjetjih previsoke predvsem zaradi prekomernih režijskih stroškov. Poleg direktorja je samo v restavraciji zaposlen se poslovodja, kar seveda vpliva na stroške in v zvezi s tem tudi na cene. Zaradi tega so bili navzoči mnenja, da je eden od teh dveh uslužbencev nepotreben, ker bi lahko ena oseba

Prejeli so odlikovanja

V minulem tednu je bila v hotelu Korotan na Jesenicah slavnostna seja Turistično - olepševalnega društva na Jesenicah. Udeležil se ga je, razen predstavnikov ljudske oblasti, množičnih organizacij in drugih, venije in izročil zaslužnim članom jeseniškega turistično olepševalnega društva odlikovanja. Srebrno odlikovanje Turistične zveze sta prejela predsednik društva Janez Černe in odbornika Julka Burnikova, brnasto pa Mirko Ramuš. Na seji so razpravljali tudi o izboljšanju turizma v gorenjesavski dolini.

opravljala posle direktorja in poslovodja hkrati. Delavski svet tega podjetja je sicer o tem že razpravljal in zavzel isto stališče, le zaradi zamere ni hotel odločiti, kateremu naj se odpove.

V razpravi je sodeloval tudi poslanec tov. Očka, ki je navzoče seznanil z aktualnimi znanje - političnimi dogodki, medtem ko jih je podpredsednik občinskega ljudskega odbora tov. Franc Habjan seznanil z novim sistemom kmetijskega obdavljenja. Ob koncu zboru so izvolili novo 17-člansko vodstvo SZDL Domžale, hkrati pa še 30 delegatov za občinsko konferenco SZDL.

—

Se bo premaknilo?

Kaj bo z dograditvijo Sindikalnega doma v Kranju?

Stiri poslovni prostori za Okrajni sindikalni svet in občinski sindikalni svet, sejna dvorana, dvorana za predavanja s 350 sedeži in velika knjižnica s čitalnico — vse to čaka že pet let na dograditev. In to v Kranju, kjer prav teh prostorov na vso moč primanjkuje. Povrh še v strogem centru — v Parku svobode.

Sindikalni dom se dograjuje že pet let. Dograditev se je odlašala iz leta v leto, hkrati pa je iz leta v leto postajala nujnejša. Na marsikaterem zboru volivcev so na ta račun padle pikre pripombe.

Jasno je, da v današnji situaciji nihče ne more pričakovati, da bodo za dograditev tega objekta prišla sredstva neke »od zgoraj«. Zato je Občinski sindikalni svet preteklo sredo na razširjeni seji sklenil, naj se med vsemi člani sindikata na Gorenjskem razpiše notranje posojilo v višini 100 milijonov dinarjev. Posojilo bi lahko vpisal vsak posameznik, sindikalna

organizacija, ustanova, podjetje itd. Za podrobnejšo tehnično izvedbo razpisa je bila imenovana posebna komisija.

Od zavesti slehernega člana sindikata je odvisno, ali se bo gradnja Sindikalnega doma premaknila z mrtve točke ali ne.

Zbori volivcev v maju

(Nadaljevanje s 1. strani)

namesto za razvoj kmetijstva in živinoreje raje ukvarja z drugimi nekmetskimi dejavnostmi, zlasti z avto prevoznictvom in gostilno. Zaradi tega odborniki niso sprejeli dokončnega sklepa, marveč so imenovali posebno komisijo, ki naj ugotovi dejansko stanje v tej zadrugi in, na prihodnjem zasedanju ljudskega odbora poda svoj predlog.

Sklenili so tudi sklicati zore volivcev do konca meseca maja, na katerih bodo odborniki volivce seznanili z različni go-

spodarskimi problemi v občini. Ob koncu seje so se sklenili, da se podjetje »Mestna šivalnica in krojačnica« v Domžalah priključi tovarni »Universale« Domžale, ki je pred kratkim pričela izdelovati tudi modno konfekcijo. V dosedanjih poslovnih prostorih »Mestne šivalnice in krojačnice« bo podjetje »Universale« odprlo lastno trgovino. S tem bo zelo ustrezno potrošnikom, ki bodo izdelke tovarne »Universale« lahko kupovali po znatno nižjih cenah, kot drugod.

Nastane vprašanje: Kdo je ter mu kriv?

Krivi da za to bo bržkone večstranska. Pri zavarovanih, ki so nedisciplinirani in večkrat tudi »namišljeni« bolniki, prav tako pa tudi pri zdravnikih.

Nekaj ugotovitev:

Nekateri zdravniki predpišejo zdravila pod oznako »usluga«, dostikrat v privatnih ordinacijah. So pa tudi bolniki, ki gredo raje v zasebno ordinacijo zdravnika in plačajo pregled, ker domnevajo, da jih zdravnik v privatnih ordinacijah temeljiteje pregleda kot v ambulanti, kjer imajo premalo časa.

Dogaja se, da zdravniki izstavljajo recepte na ime neupravičenecov do socialnega zavarovanja. Nekci zdravnik v Kranju je n. pr. izstavil recept za samoplačnika na blanket za zavarovance v rubriko »delodajalec« — »privatnik«. V lekarni so pri izdaji zdravila ta recept spregledali in jih izdali brezplačno. Ko pa so ugotovili pomoto, so o tem obvestili zdravniško s prošnjo, naj pove, kje stanjuje dotični bolnik — samoplačnik. Zdravnik je odgovoril, da tega ne ve točno. Nato je zahteval recept nazaj in poslal nov recept v lekarno z istim seznamom zdravil, verjetno na ime zavarovanca, z navedbo delodajalca.

Sin ali hčerka iz večje kmečke družine s posestvom dela v tovarni. Pripeti se, da vsa družina in tudi bližnji sorodniki ter celo znanzi uživajo pravice sina ali hčerke do zdravstvenega zavarovanja. Taki primeri se dogajajo prav gotovo zaradi površnosti zdravnikov, ki ne preiščejo zavarovancev dosledno, temveč izstavljajo recepte na podlagi diagnoze zavarovanca, ki je lahko v tem oziru pravi strokovnjak.

Bodisi zdravniki kakor tudi organi notranje uprave so ugotovili, da leže na domovih zavarovancev precejšnje količine neizmernih zdravil. Šliši se nemalokrat tudi, da se nekateri zavarovanci bahajo, češ koliko stroškov so že povzročili zavodu za socialno zavarovanje. Nepravilnosti glede izdajanja in predpisovanja zdravil so torej na dlani. — Kaj storiti? Nedvomno bo treba poostroti, tam kjer tega še ni pa uspostaviti, najprikladnejši in hkrati najučinkovitejši način kontrole. Vsa kontrola, kolikor bo lahko učinkovita, pa ne bo dosegla svojega namena, če ne bomo začeli načrtno vzgajati zavarovancev samih. To ni zgolj naloga organov socialnega in zdravstvenega upravljanja, temveč zlasti organov delavskega upravljanja in sindikalnih organizacij v podjetjih in ustanovah.

Da, tudi pri porabi zdravil bo treba začeti biti bolj za pravilen odnos do družbenih sredstev!

I. AUSEC

NA ROB

Kolektivom

V premislek

Na več sestankih je bila izražena želja, naj bi večje tovarne odprle določene servisne delavnice. To jim spričo strokovnega kadra in tehničnih sredstev ne bi bilo težko.

Te usluge bi lahko v mnogem razbremenile družinske izdatke: bodisi zato, ker bi bile cene lahko dokaj zmerne, bodisi zato, ker bi se marsikaj, kar se sedaj ne da, poslej dalo popraviti (vulkanizacija gumijevih izdelkov itd.).

O tem je govoril na okrajni konferenci Zveze komunistov tudi sekretar CK ZK Slovenije tovariš Miha Marinko. Žal, do sedaj ta pobuda ni rodila nobenih konkretnih rezultatov. Na splošno prevladuje mnenje, da se to delovnim kolektivom ne splača, ker ne bi »neslo«.

Na občnih zbiorih osnovnih organizacij SZDL v Kranju, je bilo spet dosti govora o tem. Člani Socialistične zveze so kar konkretno našli: da bi »Iskra« lahko odprla popravilnico za radio aparate in druge precizne instrumente, da bi »Sava« lahko začela z vulkanizacijo gumijevih izdelkov, da bi »Tiskarica« lahko odprla poslovalnico za čiščenje oblek in blaga.

Kaj pravijo k tem predlogom kolektivi in samoupravni organi teh podjetij? Prav bi bilo, da bi na javno vprašanje dali tudi javen odgovor.

—K

Ljudje in dogodki

PREMOSTITI PREPAD

Boljši pogoji za sodelovanje socialističnih sil

Skoraj od začetka stoletja je mednarodno delavsko gibanje v hudi idejni in organizacijski krizi. Stalinizem jo je pogoltil do te mere, da njene ozdravitve nekateri sploh več ne pričakujejo. Peroti stalinske noči, ki so desetletja grozljivo lebdele nad šestino zemeljske oble, so onemogočale vsakršno sodelovanje med posameznimi delavskimi gibanji. Zmaga Oktobrske revolucije, ki je vzbudila vse napredne sile v svetu v navdušen pozdrav »prvi deželni osvobodene proletariata«, kmalu ni več mogla biti tista centripetalna sila, ki bi navdihovala k enotnosti. Bivši ideološki spor med revolucionarji in reformisti se je v novih pogojih spremenil v pravi prepad. Pri tem so se kmalu začele izpreminjati tudi vloge gibanj na obeh straneh prepada.

Social - demokracija, ki je v prvi svetovni vojni in v odporu pred fašizmom pokazala toliko anemčnosti, je v velikem številu dežel s pametno socialistično politiko zbrala v svoje vrste pretežno večino delavskega razreda in zaposlenega prebivalstva vobče. Komunistične stranke pa so vedno bolj

postajale samo agentura sovjetske zunanje politike, politike tuje vesilesi. Čim manj so bile takšne, tem manjši so bili njihovi neuspehi. Ob vsem tem se je hitro razvijala tehnika, propadela je kolonialni sistem, jačal se državni kapitalizem, milijoni so po vsem svetu stopili na pot praktičnega uresničevanja socializma.

V teh pogojih se vedno bolj vsiljuje rešitev hude krize, premostitev globokega prepada.

Povsem je razumljivo, da tega ne bo lahko doseči. Na obeh straneh se je nakopičilo toliko negativnega, da ponovno zedinjenje delavskega gibanja ne more biti stvar hitrega preokreta. Potrebni bodo dolgi in vztrajni napor. Pozdraviti pa moramo vsakršen napredek, ki odstranjuje nakopičene predsodke na eni strani in s tem povzroča, da kognjoli kupi pristnosti na nasprotni strani prepada. Tudi v tem oziru je bil moskovski kongres velik korak naprej.

V času med obema svetovnimima vojnami in zlasti še po drugi vojni, ko so komunistične partije s svojo politiko izzvale nasprotovanje znatnega

delu naprednih ljudi, je bil sorazmerno lahek posel tistih elementov v mednarodnem delavskem gibanju, ki so se z vsemi silami vrgli v napad na znanstveni socializem. Praksa »železne zavese« in prizadevanja antikomunistov so omajali zaupanje v socializem. Subjektivne sile in socialistična zavest so pretrpele hude udarce prav v času, ko je objektivni socialistični razvoj v gmočnih odnosih pravzaprav že izvajal svojo zmago. Vseposvoda je nastopila miselna stagnacija prav takrat, v dobi, ko je napredovanju socialističnih odnosov bolj kot kdajkoli poprej potrebnala močna, organizirana zavest.

Novi pojavi sodobnega sveta so ostali nepojasnjeni v vrstah delavskega gibanja. Ko je objektivni razvoj pripeljal do skrajne točke, od koder je potrebno le še korak v svobodno združenje svobodnih proizvajalcev, je organizirana socialistična misel nekako odpovedala. In prav ona je nujna za ta zadnji korak.

Prerod socialistične misli

XX. kongres kaže, da idejna kriza doživlja svoje zadnje dneve. Kakor hitro bo oživelo

prizadevanje za znanstveno socialistično tolmačenje današnjega sveta v Sovjetski zvezi, bo to povzročilo tudi drugod določeno idejno oživiljanje. Tista socialistična gibanja, ki so se doslej posvečala samo praktični dejavnosti, na miselnem področju pa sledila meščanskim smerem, se bodo kmalu tudi sama začela tehtneje ozirati okoli sebe. Morda ne pretiravamo, če pravimo, da bo nastopil prerod socialistične misli.

Vse to bo seveda možno le v tem primeru, če bodo uspešni napor za novo sodelovanje med socialističnimi gibanji in med naprednimi silami. Ko je popustila napetost v svetu, ko je Sovjetska zveza obsodila svojo povojno zunanjo politiko, ko je odločen preokret v smeri socialistične demokratizacije, pokopala stalinizem in priznala prostorno in časovno pogojenost raznih poti v socializem, dejansko ni več nobenega razloga proti takemu sodelovanju. Res je še dosti odvisno od njenih nadaljnjih ukrepov, od njene prihodnje prakse. Ta pa bo tem pozitivnejša, čim tesnejši bodo njeni odnosi z ostalimi naprednimi gibanji v svetu.

Zato samo lahko pozdravimo številna vabila k navezovanju stikov in k sodelovanju, ki so jih v zadnjih mesecih sovjetski politiki poslali nekaterim voditeljem social - demokratiških strank. Pogoji za novo sodelovanje že obstojijo, — seveda

za sodelovanje, v katerem ne sme biti nobene »vodilne sile« in nobenega takšnega partnerja, ki bi vsiljeval svoja gledanja. Novo mednarodno sodelovanje med socialističnimi silami bi moralo počivati na enakopravni izmenjavi izkušenj in demokratičnem soodločanju mnenj.

Žal je preteklost nakopičila že toliko slabega, da se dvomim, če dolgo ne bodo razpršili. Tudi hladna vojna je zapustila težke sledove.

To smo pred tedni videli v vso jasnostjo, ko smo brali poročila z zasedanja Sveta Socialistične internacionale v Zürichu. Prvaki evropskih socialdemokratiških strank si tam niso bili edini, kakšen odnos naj njihove stranke v prihodnje zavamejo do Sovjetske zveze in njene partije. Prav zato niso mogli sprejeti nobenega določenega sklepa. Omejili so se na priporočilo, da bi bilo koristno razvijati stike s sovjetsko državo, sodelovanje s partijo in z drugimi komunističnimi strankami pa povezati s pogoji ideološke narave.

Tendenc k sodelovanju taki sklepi seveda ne bodo mogli ustaviti. Menimo, da bo razvoj sam sili v to smer, — tako Sovjetsko zvezo kot tudi ostale činitele. Mnogo bo odvisno od tega, kako se bodo prilagajali zahtevam časa. Čas pa danes poteka tako hitro, da je skeptikom vedno težje.

—jž

Spomini na brigado

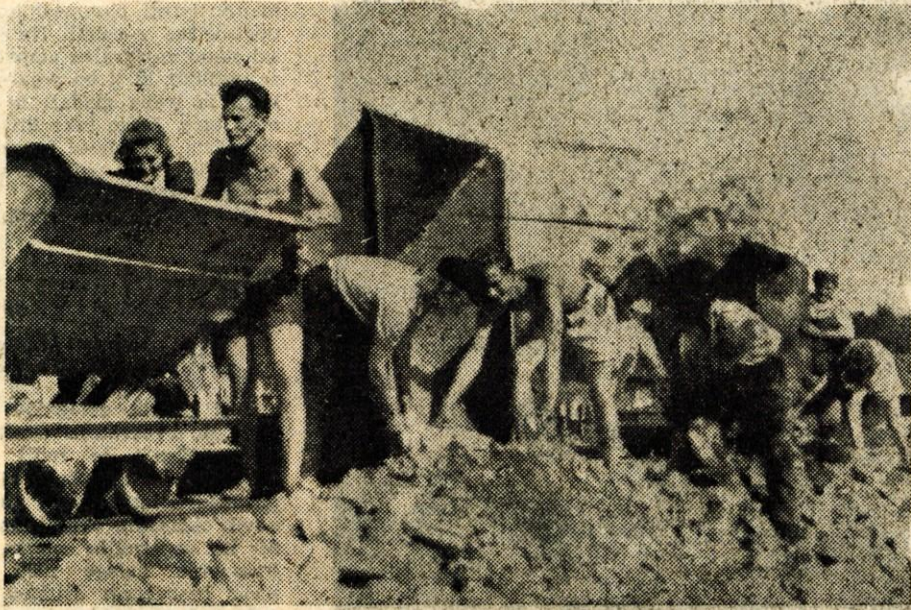
„Živela prva kranjska brigada“ - je odmevalo pozno v noč

Kranjska mladina je sodelovala v raznih akcijah zveznega značaja, od proge Brčko-Banoviči pa tja do del v Jablanici. V letu 1951 je bila ustanovljena samostojna »Kranjska brigada«. Priprave so se pričele sredi julija. Odziv mladine je bil zelo velik, prijavili so se dijaki gimnazije, gumarske šole »SAVA« in vajenske šole v »Iskri«. Brigada je štela 120 mladincev in mladink. Ime je nosila po narodnem heroju Stanetu Zagarju, organizatorju narodnoosvobodilnega gibanja na Gorenjskem. Ob slovesu nam je vsakdo želel veliko uspehov pri gradnji mladinske proge. Še zadnjikrat smo zamahnili v pozdrav in že smo imeli Kranj za seboj. Vozili smo se skozi Hrvatsko in naslednji dan prispeli v Bosno. Mladina iz vse države je gradila novo progo. Nastanili smo se v svoji baraki s še neko drugo brigado, katere ime mi je že ušlo iz spomina. Takoj smo se spoprijateljili in seveda do konca akcije ostali dobri tovariši. Še isti dan smo se seznanili z ostalimi brigadami na našem sektorju. Naše delovno področje je bilo približno četrt ure oddaljeno od bivališča. Najprej smo uredili brigadno kuhinjo, nato pa smo si razdelili potrebno orodje in brigada je bila pripravljena, da s krampi naskoči odkazani hrib. Razdelili smo se v tri izmene: dopoldansko, popoldansko in nočno. Prvi dan smo se preveč zagnali, zato nas je po končanem delu vse bolelo. Volje kljub temu ni nihče izgubil. Po nekaj dneh smo se privadili, utrjenost je iz dneva v dan bolj pojema, zato je bil tudi učinek dela vedno večji. Z vagončki smo prevažali vsak dan nešteto kubičkov zemlje. Med seboj smo tudi tekmovali. Že drugi dan je bila pohvaljena najboljša izmena. Čez nekaj dni smo ustanovili še trojke. Vsaka je hotela biti najboljša. Ob koncu prve dekad je prejela brigada

pismo pohvalo. Ta uspeh nam je dal še večjo voljo do dela. Štab brigade se je s komandirji vsak dan posvetoval, kako bi delo še izboljšali. Uspelo nam je. Čez deset dni brigada ni bila več samo pohvaljena, postali smo udarni. Ob razglasitvi je bilo kot v panju, veselje in vzkliranje prvi kranjski brigadi se je zavleklo pozno v noč. To je bil za nas resničen pravi

Prav vsi smo se dobro izkazali. Tudi dekleta zaslužijo pohvalo, saj sta dve od njih prejeli celo naslov udarnika. Ob prostem času smo se udeleževali na kulturno-prosvetnem in fizikurnem področju, v večernih urah pa smo se najraje zbrali pri tabornem ognju, prepevali in se veselili dnevnih uspehov. Kovali smo prijateljstvo z ostalimi brigadami in bili

Res je bilo tako. V naslednjem letu je bila ustanovljena druga kranjska brigada Staneta Zagarja. Odšli smo v Jablanico. Stari znanci smo si podali roke in izkušnje iz prejšnjega leta so nas spremljale pri delu. Delovni pogoji v Jablanici so bili nekoliko težji, toda kljub temu smo dosegli zavidanja vredne uspehe. Druga Kranjska je postala trikrat udarna.

„Kdo bo naredil več“ — je njihovo geslo

zmik. S podvojeno silo smo se zagrizli v delo v zadnji dekad. Vsakega posameznika je spremljala želja, da bi tudi on postal udarnik. Delo je pokazalo svoje. Ob koncu je bila brigada »Staneta Zagarja« drugi udarna. Skrb, ali bomo kos nalogam in bomo dostojno zastopali kranjsko mladino, je bila za nami. Dokazali smo, da smo vredni imena, ki ga je nosila brigada.

smo vedno pripravljene pomagati drug drugemu. Približal se je dan odhoda. Na predvečer smo se poslovili od tovarišev, ki so še ostali na delu in jim želeli obilo uspeha. Dvakrat udarna in večkrat pohvaljena brigada Staneta Zagarja se je vračala. Vsakemu brigadirju so žarele oči od veselja in vsakdo si je želel, da se vključi prihodnje leto spet v brigado.

Mestni komite LMS Kranj hrani danes kar pet udarniških brigadnih diplom in nekaj diplom za fizikurno in prosvetno delo. Kranjska mladina je svoje mesto častno zastopala na teh akcijah.

Alojz Eržen.

„Mi gradimo ceste, proge...“

Kot nekdanja članica mladinskega kolektiva tovarne »Inteks« sem sodelovala na raznih delovnih akcijah. V mesecu avgustu 1947 sem se v Kranju vključila v III. Jelovsko mila-

vega do zadnjega dneva. Pesem »S krampom udari, z lopato odvali« je odmevala po gradilišču. Pojoč smo odhajali na delo, pojoč in vedno vednih lic smo se vračali domov. Tudi tekmovali

kov — takrat veselja in navdušenja kar ni bilo konec. Celotna brigada si je priborila trikratni udarni naslov.

Po napornem fizičnem delu smo se redno udeleževali tudi v fizikurni, študirali smo kulturne programe za brigadne svečanosti in se zabavali. Stenčas je bil vedno poln zanimivih prispevkov. Dekleta nismo hotela nikjer zaostajati za fanti.

Delovna akcija je bila šola mladih ljudi in marsikaj smo pridobili v nekaj mesecih brigadnega življenja. Gradili smo progo in proga je gradila nas. Radi smo se tudi zavrteli, kadar nam je harmonikar Tone zaigral na svoj meh. Največkrat smo zaplesali kolo »Mi gradimo ceste, proge, postavljamo moste duge«.

Tako nam je v delu in zabavi potekal čas in trikrat udarna III. Jelovska brigada se je s ponosom poslovila od Bosne. V Kranju smo se razšli vsak na svoj dom. Sama sem se kasneje udeležila raznih delovnih akcij in povsod sem srečala znance iz tretje Jelovške. To je bilo veselje, saj smo si imeli toliko povedati. Izkušnje in znanje z delovnih akcij smo vsi s pridom uporabljali, zdaj pa je naša dolžnost, da z življenjem in pomenom delovnih brigad se-

Mladinci pomagajo pri raznih delovnih akcijah

dinsko brigado. S pesmijo smo zapustili Gorenjsko in se odpeljali neznanj Bosni nasproti. Nekateri smo bili še plaši, saj nismo vedeli, če bomo kos vsem težavam in naporom.

Ponoči smo prispeli na cilj. Ob razsvetljavi karbitaric smo se namestili v leseno barako. Nestorpo smo čakali dneva, da bi videli, kakšen je svet okoli nas. Med seboj smo se hitro pobratili in postali dobri tovariši. Delo smo opravljali v bližini Doboja. Prvi mesec smo gradili useke in nasipe, polagali smo tračnice, in ker smo bili zadnja izmena, smo postavljali tudi nova postajna poslopja ob progi Dobj-Banja Luka.

Začetek je bil težak. Marsikatera nežna dlan je dobila krave žulje, toda roke so se kmalu utrdile. Velika volja do dela nas je spremljala od pr-

mo med seboj, najboljša četa je bila zvečer pred zborom pohvaljena ter je prejela prehod-

Mladinci se pomagali tudi pri gradnji gimnazije v Loki

no zastavico. Zastavica je romala iz rok v roke, vsaka četa je hotela biti najboljša. Pa kaj zastavica — proglasitev udarni-

znani smo tudi doraščajočo generacijo, cibabčke, pionirje in mladince.

Lojzka Kotar, Kamnik.

DVA INTERVJUJA

Še preden so zaplapolale prve zastave...

Hasim Hadži merović je sin bosenskih staršev. V vojni je ostal sam. Toda ne za dolgo. 1946. leta se je zbrala v Bosni mladina vseh narodov Jugoslavije. Našel je mnogo dobrih to-

zmanjšali njihovo težo in prihranili na delovni sili. Delali smo v treh izmenah in včasih celo za 300% presegli normo. Prirejali smo tudi kulturne in zabavne večere in s sosednjo tržaško brigado smo se posebno dobro razumeli.

Nazadnje je prijazen in nasmejani Hasim še povedal, da je v naslednjih letih odšel na delovne akcije s pionirji. Dvakrat jih je peljal na obiranje hmelja v Zalec na Stajerskem in tudi na tiste kraje so mu ostali lepi spomini.

Hasim Hadži merović

Marsikatera solza je zablestela ob odhodu

Tudi tovariš Tone Hotko iz Kranja je star znanec udeležencev mladinskih delovnih akcij. Dobro se še spominjam, kako so v poletnih mesecih 1947. leta Kranjčani že zbirali denar za njegov nagrobni venec. Na progi Samac-Sarajevo je težko zbolel in precej dolgo je moral ostati v bolnici. Vest o smrti seveda ni bila resnična in z veseljem smo ga ob vrnitvi vsi pozdravili. Naslednje leto je tovariš Tone ostal v Sloveniji. Delal je v Bičkovci mladinski delovni brigadi na odseku Rudno-Lastovka v Selški dolini. Leto dni kasneje pa ga spet srečamo na avtoputu Zagreb-Beograd. Bil je komandant I. Kranjske MDB »Franceta Prešerna«. V razgovoru je življenje na tem gradilišču takole opisal:

— Tri tedne pred odhodom brigade sem odšel na tečaj komandantov. Tam sem spoznal sijajnega fanta iz Sandžaka. Klicalimo ga Medo, primka pa se več ne spominjam. Postala sva kmalu najboljša prijatelja. Uspela sva, da so tudi najini brigadi namestili v istem »logorju«. Še vedno imam pred očmi dan prihoda mladih graditeljev iz Kranja in Sandžaka. Brigadi sta se postrojili druga drugi nasproti. Medo in jaz sva seznanila najprej člane obeh štabov, nato pa so si podali roke še ostali brigadirji. Tri dni smo urejali taborišče, Sandžakovci so pomagali nam, mi pa njim. Med obema brigadama se je razvilo globoko, nesebično prijateljstvo. Celo od glavnega štaba smo dobili pohvalo za »bratstvo in edinstvo«, ki smo ga skovali. Na večer pred vrnitvijo v domače kraje je za slovo spustil našo zastavo komandant sandaške brigade, naslednje jutro pa sem jaz dvignil njihovo. Ločitev je bila težka za oboje. Marsikomu so ob odhodu solze zablestele v očeh — je končal svoje pripovedovanje tovariš Hotko.

J. O.

Program prireditev

OB 10-LETNICI

mladinskih delovnih brigad

V KRANJU

NA JESENICAH

Vse udeležence lokalnih, republiških in zveznih delovnih akcij, kakor tudi ostalo prebivalstvo občine Kranj, obveščamo, da bodo proslave ob 31. marca do 8. aprila 1956.

Sporodi:

31. 3. ob 19. uri: akademija v Sindikalnem domu.

1. 4. ob 8. do 12. ure: prostovoljno delo pri urejanju igrišča na Zlatem polju.

6. 4. ob 19. uri: gledališka predstava v Prešernovem gledališču.

7. 4. ob 19. uri: zbor brigadirjev in mladincev na Titovem trgu.

Od 31. 3. do 8. 4.: predvajanje filmov za mladino v kinu »Storžič«.

V teh dneh bo tudi odprta razstava dokumentarnega gradiva z delovnih akcij Ljudske mladine Jugoslavije.

Občinski komite LMS Kranj

31. marca: centralna proslava v Domu Partizan. Program bodo izvajali mladinci. Nastopajo recitatorji, tamburaški zbor in godba na pihala.

Nedelja, 1. aprila: vzdava spominske plošče mladinskih delovnih akcij na novem postajnem poslopju. Predsednik ObLO Jesenice Maks Dolinar bo nato sprejel večkratne brigadirje in odlikovance.

V GORENJI VASI

Občinski komite LMS Gorenja vas je pripravil naslednji program:

Nedelja, 1. aprila ob 8. uri: množično strelsko tekmovanje, sodelujejo lahko člani, mladinci, mladinke in pionirji. Najuspešnejši tekmovalci bodo dobili lepa praktična darila, najboljša strelska družina pa pokal občinskega komiteja LMS Gorenja vas.

Nedelja, 1. 4. ob 20. uri: zbor vseh brigadirjev, kratka akademija in zabava. Sodeluje priznani tržiški kvintet.

Poziv!

Občinski komite Ljudske mladine Slovenije v Kranju poziva vse brigadirje in brigadirke, ki so sodelovali na lokalnih, republiških, zveznih delovnih akcijah, da se javijo ali pa sporoče svoj naslov Občinskemu komiteju Ljudske mladine Slovenije — Prešernova ul. Kranj, najkasneje do 4. 4. 1956.

Občinski komite LMS Kranj

Kramp, lopata in knjiga je naše orožje

Od petka do petka Z zasedanja Zvezne ljudske skupščine

Konec preteklega tedna se je pričelo v Beogradu zasedanje Zvezne ljudske skupščine in se v času, ko to pišemo, še nadaljuje.

To večdnevno zasedanje Zvezne ljudske skupščine sodi med najpomembnejše dogodke našega notranje političnega dogajanja v tem tednu, saj so bila na njenem dnevnem redu številna pomembna vprašanja za bodoči razvoj našega gospodarstva sploh v letošnjem letu.

Med najpomembnejše značilnosti tega zasedanja sodijo prav gotovo ekspozici Milentija Popovića o predloženem zakonu o zveznem proračunu, nadalje podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja, o zakonu o državni upravi in o zakonu o zveznih organih uprave in slednjič ekspozice podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Svetozarja Vukmanovića-Tempe, o osnutku zveznega družbenega plana za letošnje leto.

Predlog zakona o proračunu vsebuje precej novosti, zlasti pa giblivo in prilagodljivo prelivanje in uporabo sredstev raznih skladov, ki bodo letos ustanovljeni.

Ekspozice Edvarda Kardelja o zakonu o državni upravi vsebuje precej novosti. V njem so zlasti izražene organizacijske spremembe naše državne uprave, ki jo je treba glede na novo teritorialno razdelitev izpopolniti in še bolj prilagoditi utripu celotnega dogajanja pri nas.

Novi osnutek zveznega družbenega plana za letošnje leto, katerega je obrazložil Svetozar Vukmanović-Tempo, navaja glavne značilnosti letošnjega gospodarskega razvoja pri nas.

Medtem ko je Svetozar Vukmanović-Tempo najprej analiziral nekatere splošne značilnosti naše dosedanje gospodarske politike in se še posebej dotaknil našega gospodarstva v obdobju leta 1953—1955 je zlasti govoril o naših načrtih v letošnjem letu.

Ni prav nobenega dvoma, da bo v letošnjem letu posvečena največja pozornost povečanju kmetijske proizvodnje, delovni storilnosti ter obsegu in sestavi investicij v letošnjem letu.

Temelj naših ukrepov v kmetijstvu bo in mora ostati še nadalje pospeševanje združništva, krepitev državnih kmetijskih posestev, nadalje služb za pospeševanje kmetijske proizvodnje in zlasti za večje družbene materialne investicije.

Združništvo je podlaga za pospeševanje kmetijske proizvodnje na široki osnovi. Letos bomo morali še bolj intenzivno nadaljevati podpiranje splošnih kmetijskih združ, zlasti v razvijanju storitvenih dejavnosti, mehanizaciji za kmetijska dela in pridelovanje kmetijskih pridelkov. Začeto dejavnost v odkupu in prometu s kmetijskimi pridelki, bo treba okrepiti tako z ekonomskimi kakor z organizacijskimi ukrepi. Družbeni plan za letošnje leto in gospodarski sistem predvidevata več olajšav, ki bodo združbam omogočile, da bodo svojo dejavnost uredile in razširile.

Zato naj bi se celoten obseg družbenih investicij v osnovna sredstva kmetijstva po predvidenih letnih planih povečal na 26 milijard dinarjev, ali za 19% v primerjavi z lanskim letom. S tem pa se niso izrpane vse investicije v kmetijstvu. Nekaj sredstev bo šlo tudi iz proračunskih skladov za napredek kmetijstva, in sicer približno kakih 8 milijard dinarjev.

Eden izmed bistvenih pogojev za trajnejšo ureditev trga in izboljševanje življenjskega standarda naših delavcev in uslužbencev pa je prav gotovo povečanje delovne storilnosti. Delovna storilnost se pojavlja tudi kot glavni pogoj za odstranitev težav na trgu. Brez stalnega naraščanja delovne storilnosti ne bi mogli urediti glavnega problema našega razvoja. Spopad med nujnostjo intenzivne investicijske izgradnje, katero še vedno zahteva nizka stopnja razvitosti naših proizvodnih sil, ter potrebo po stalnem naraščanju življenjskega standarda delavcev in uslužbencev.

Na vseh področjih naše proizvodnje imamo še ogromne možnosti in velike ter neizkoriščene rezerve za naglo povečanje delovne storilnosti. Letošnje leto bi bilo velikanskega pomena za naš nadaljnji razvoj, če bomo začeli z vztrajnim izkoriščanjem teh rezerv.

Glavni pogoj, da bomo začeli izkoriščati rezerve, je v odstranitvi tistih gmočnih težav v našem procesu reprodukcije, ki so delovno storilnost znatno potiskale nazaj. Drži, da sta neredna preskrba s surovinami iz uvoza, in pa pomanjkanje slehernih večjih rezerv že v dosedanjem razvoju zelo pogosto in na mnogih mestih prekinila normalen, neoviran potek proizvodnega procesa in povzročila, da je bila proizvodnja neracionalna. Drži tudi, da so bili tudi neredno vzdrževanje osnovnih sredstev in pogosti zastoji zaradi pomanjkanja rezervnih delov ovira v delu podjetij. Te evire zadnja leta niso bile toliko v nesadestnih sredstvih amortizacijskih skladov, kolikor v težavah glede nakupa doleženih delov za izmenjavo in vzdrževanje, zlasti iz uvoza.

Za večji vzpon delovne storilnosti v letošnjem letu je nujno potrebno, da potrošnje investicijskih sredstev podjetij, ljudskih odborov in republik, v večji meri usmerimo na racionalizacijo in rekonstrukcijo, da bomo z odstranjevanjem ozkih grl v proizvodnji s uvažanjem bolj racionalnih procesov zelo hitro in razmeroma s majhnimi sredstvi povečali proizvodnjo in delovno storilnost.

Družbeni plan za letošnje leto predvideva povečanje celotnega družbenega produkta za 4,3%, oziroma povečanje na prebivalca za 2,5%.

Razen povečanja družbenega produkta kot gmočnega temelja za ureditev razmer na trgu, je naša politika letos usmerjena na povečanje uvoza potrošnega blaga. Hkrati s tem pa gredo naši naporji tudi za to, da omejimo in zmanjšamo družbeno potrošnjo.

V tem omejevanju je letos glavna znatno zmanjšanje obsega družbenih investicij. Obseg teh v letošnjem letu je predviden v znesku 346 milijard proti 420 v lanskem letu. To pomeni, naj bi se investicije zmanjšale za 18%.

Glavni razlogi za zmanjšanje investicij so predvsem v tem, da obseg nove zaposlenosti, ki je v veliki meri odvisen od obsega investicijske dejavnosti, vsakladi s našimi gmočnimi možnostmi ter tako omejimo naraščanje plačnega sklada ter vsakladi odnos na trgu osebne potrošnje. Učinek tega ukrepa bomo čutili tudi v tem, da bo omogočil skladnejšo preskrbo podjetij z raznimi potrebščinami, da bo povečal izvoz industrijskih izdelkov in da bomo imeli več blaga za osebno potrošnjo.

Ti povzeto iz osnutka letošnjega družbenega plana nam kažejo, da bodo morali delovni kolektivi v naših podjetjih dobro pretehtati vse možnosti za nadaljnje povečanje delovne storilnosti, ki lahko v prvi vrsti neposredno vpliva tudi na dvig življenjske ravn.

Pogovor o kritiki

Dejavnost nepoklicnih igralcev, združenih sedaj v gledaliških odsekih »Svobod« in Prosvet, druž., je po vojni v osnovah spremenila svoj značaj. Do čim je bilo nekdanje najmočnejše gibalno čisto veselje (diletto) do odrske igre, se je po vojni temu, po sebi lepemu nagibu, pridružil še družbeni faktor.

Amaterski režiser, scenograf, igralec je, bodi zavestno, bodi podzavestno, vključil svoj talent v skupni proces, ki se je pričel hkrati s prvim strelom iz partizanske puške, proces, ki ga označuje problem: delovni ljudje in kultura. V sklopu socialistične družbe se ne moremo več zadovoljiti z majhno kulturno ali zavoljo raznih, v podzavest potisnjenih želja, marveč je družbeno odgovorna naloga.

Po večini se tega dejstva igralске družine — mislim stalne, ne samo slučajno in za določeno priložnost zbrane — dobro zavedajo. To kaže večja skrb v izbiri repertoarja in resnejše pripravljanje predstav. Svoj delež k nalogam gledaliških družin bi morala pridati tudi kritika. Seveda od amaterskega poročevalca, kot od igralca ne moremo zahtevati dognane popolnosti: globokoumnega esejaja ali ostre dramaturške razčlenbe igre, saj celo naša poklicna kritika zelo močno šepa.

Indijanski slikar F. Blackbear Bosin: Prerijske gori. Le majhen drobec nekdanjih gospodarstev Severne Amerike še živi v nekaterih rezervatih. Samo nekaj nad 300.000 jih je ostalo. Priobčena slika priča, kako tudi najmanjši narodi prispevajo svoj delež k svetovni kulturni gradbi.

elito, temveč ustvarjamo silno širok krog občinstva, ki bo znalo ceniti in ocenjevati umetnostne in kulturne vrednote. V tem poslanstvu med poklicnim in nepoklicnim igralcem — ne glede na razlike v znanju in izrazni sili — ni razlike; povsod tam, kamor poklicno gledališče ne pride, prevzame amaterska družina kulturno in estetsko vzgojno nalogo le-tega. Zato amaterska dejavnost dandanes ni več samo ljubiteljstvo, v katero se posameznik zateka na begu pred morečo sedanostjo

Knjige in šola

O pomanjkanju knjig, zlasti mladinskih, ki so predvidene tudi kot obvezno čtivo v naših gimnazijah, menda ni treba posebej govoriti, ker je to znana stvar.

Da bi to stanje kar se da omiliti, je »Mladinska knjiga« začela z novo knjižno zbirko »Kondor«, ki naj bi izdajala dela iz slovenske pa tudi svetovne klasične literature.

Na sestanku šolskih knjižničarjev in profesorjev-slavistov, ki je bil v sredo, so precej razpravljali o načrtih te knjižnice za letošnje in prihodnja leta in dali nekatere pobude. Vse kaže, da se tudi mladinski literaturi v kratkem obetajo boljše časi.

IVERI

V moskovski založbi Izdatel'stvo Inostrannoj literaturi je izšel ruski prevod znamenitega romana Dobrice Cosića »Daleč je sonce«.

Makedonsko gledališče v Skopju je razpisalo nagradni natečaj za izvirno makedonsko dramo. Od 25 predloženih del ni komisija nagradila niti enega. Kriterij je bil zelo strog.

V Ljubljanski drami je bil kriterij — izgleda — precej premil. Pred kratkim je bila premiera nagrajene Javorškove farse »Povečevalno steklo«. Kritika je igro razcefrala. Posebno ostro je v Ljudski pravici Lev Modic obsodil idejno politično tezo farse.

Nekaj po moramo pričakovati od nje: da je resna in da dohaja čas.

V desetletnem razveseljivem razvoju slovenskega amaterskega igralstva poročanje o igrarh temu vzponu žal ni sledilo. Se danes jadra tako vsebinsko kot izrazoslovju pod zastavo ranjkega »Jutra« ali celo Bleiweisovih »Novic«.

Vsako delo terjaja neko plačilo in amaterskemu igralcu je priznanje, posebej javno priznanje v časopisu tako dovršeno, da neštevilne, pri večernih skupnih prebitih ure. Do kraja zgrešeno bi bilo »objektivno« strokovnjaško kritiziranje, ki bi ljudem ubilo vse veselje in voljo do dela. Nič manj pa ni zgrešeno neresno in pretirano nekritično hvalisanje vsevprijet, ki izzveni pogosto za inteligentnega amaterja naravnost žaljivo.

Mnogo preveč je še zmerom v navadi pisanje, da je »igra več kot uspela«, da je podal igralec »svojo vlogo tako dovršeno, kot le kateri poklicni igralec«, da so »vsi igralci brez izjeme odigrali svoje vloge dognano« ali celo, da je »družina že daleč prerasla amatersko raven«, torej, da je vsaj enaka poklicnim ansamblom. Take primerjave so do kraja nesmiselne, saj so osnove poklicnega igralstva po-

Za mednarodni festival v Cannesu je konkuriralo 5 jugoslovanskih podjetij s kratkometražnimi filmi. »Triglav-filme« je predložil »Ples čarovnice«, filmski balet po glasbi Blaža Arničja. V Cannesu bo poslan film »Pričevanje o Tesli« (Umetniški studio Beograd) in film »Črne vode« (Jadran film).

Frankov režim je zaprl sredi snemanja novega filma znamenitega španskega režiserja Bardema. Tuji igralci (francoski in ameriški), ki so sodelovali v novem filmu, so odklonili delo pod drugim režiserjem in zapustili Španijo.

Hrvatska književna revija »Republika« je v svojem 12. letu popolnoma spremenila svoj izgled. Sedaj izhaja kot nekakšen kulturno-literarno-zabavni omnibus.

vsem druge (in pogosto ostro kritizirane) kot amaterstva, ki ga zmeraj odlikuje osebna prizadetost, toplina in neposrednost.

Taki slavospjevi kaj lahko zbudijo pri igralški družini ali posamezniku neupravičeno samozavest, vase zaljubljenost in nestrpnost, ki mu bo v nadaljnji rasti huda coka. Bralec, ki bo verjel takemu poročilu in videl znabiti le podpovprečno uprizoritev, bo prihodnjič nezaupe in bo ostal doma. Polne dvorane pa ne odtehta nobena še bolj laskavo napisana ocena.

Odgovoren poročevalec ne bo pohvalil poštrevnosti in truda amaterjev z obrabljenimi frazami, ki ne povedo ničesar, ampak bo poiskal preproste in iskrene besede. Opozoril pa bo tudi na knjige; manj na pomanjkljivosti posameznikov kot uprizoritve v celoti. Ne bo pisal samo za igralce ampak tudi za publiko, ki ji bo pojasnjeval, kako je treba gledati in razumeti igro. Samo taka kritika bo prinašala svoj delež k nadaljnji rasti gledališke kulture v našem mestu in na vasi.

Francé Bratkovič.

Preusmerili bodo gledališki program

V soboto zvečer se je po daljšem času spet napolnila klub-ska soba kulturnega doma v Mošnjah. Člani SZDL so se zbrali na običnem zboru. Tajnik je poročal o politični in kulturni dejavnosti v občini. Poudaril je, da je bila najbolj delavna igralška družina DPD »Svoboda« in kritiziral odbor SZDL, ki je nudil premalo politične in moralne podpore mladini.

Po poročilih, ki so jih podali odborniki, se je razvila živahna razprava. Dramskemu odseku so očitali, da so predstave iz leta v leto slabše, zato bodo repertoar v prihodnji sezoni spremenili. Skušali bodo postaviti na oder le taka dela, ki so v skladu s kulturnim izobraževanjem vasi. Ob koncu zbora so udeleženci izvolili nov odbor SZDL in 5-članski potrošniški svet poslovalnice KZ v Mošnjah. S tem bodo verjetno odpravljene tudi nepravilnosti, ki se sedaj dogajajo v trgovini, zlasti v mesarskih poslovalnicah.

C. Z.

Občinski svet »Svobod« in Prosvetnih društev Kranj na začetku poti

Prvi posvet delegatov »Svobod« in Prosvetnih društev iz občine Kranj je rodil nekaj dobrih misli in pobud, ki bodo prinesle prosvetnemu delu v novih občinskih okolnostih boljše in uspešnejše oblike dela. Prosvetne naloge niso samo stvar prosvetnih društev, temveč naloge vseh organizacij, podjetij in ustanov, ki predstavljajo našo družbo. Delati z roko v roki je gotovo že dobro zagotovilo za napredek. Delegati so dognali, da bi bilo povsem narobe, če bi se prosvetna društva zapirala vase, še bolj pa, če bi jih SZDL, ZK in druge organizacije, pa tudi kmetijske zadruge, pozabljale, podcenjevale ali celo, kakor so izvajali nekateri delegati, zametavale. Kmetijska zadruga iz Podbrezja ni žrtvovala niti dinarja za izboljšanje dela prosvetnega društva. Njih skupna dolžnost je, da proučujejo svojo okolico kot celoto in da skupno iščejo uspešnejših oblik za izvajanje kulturno-političnega programa, ki izhaja iz trenutnih gospodarskih osnov in potreb kraja.

Eden izmed poglavitnih uspehov posveta pa je bila ustanov-

Koncert slepih iz Stare Loke v Tržiču

Precej hladni so Tržičani in težko jih je kam spraviti. Toda pretekli ponedeljek so brez vsake propagande napolnili veliko dvorano v Cankarjevem domu do zadnjega kotička. Niso brez arca in kadar je treba, pokažejo tudi svojo dobro stran.

Kot žitno klasje v vetru je valovala dvorana, ko je opazovala govornika, slepega profesorja Petra Confidentija, kako je čital svoj pozdravni nagovor s prsti. Ze en sam pogled po dvorani je pokazal, kolikšne simpatije so si hipoma pridobili slepi iz Stare Loke. Nastop pevskega zbora je bil ubran, lep in prigrčen. Solo točka slepe tovarišice Lizike Pohorčeve je žela viharan aplavz, enako tudi solistični nastop Helene Zajčeve, ter duet tov. Zajčeve in tovariša Confidentija. Pevci bi res zaslužili, da njihovo petje posnamejo na gramofonske plošče. Ljudje bi jih radi poslušali. Tudi citrašice in obe tovarišici, ki sta igrali klavir, so bile deležne hrupnega priznanja. Nad vse je ugajala himna Stari Loki, ki jo je pel mešani zbor. Škoda bi bilo, da bi odšla v pozabo. »Mali orkester« slepih iz Loke je zaigral bolje kot marsikateri veliki orkester, saj v izvajanju ni bila samo rutina, ampak tudi veliko pristnega čustva.

Tržičani želimo, da bi nas slepi še večkrat obiskali, čeprav vemo, da od nastopa niso imeli nobenih materialnih koristi, saj je vstopnina komaj krila stroške. Še dolgo se bomo spominjali njihovega koncerta.

J. Podjetja, ustanove, ljudski odbori, zadruge in razne organizacije, pristopajte med temeljne ali vsaj podpirne člane Prešernove družbe!

vitev Občinskega sveta »Svobod« in Prosvetnih društev Kranj. Ustanavljanje teh svetov pri občinskih ljudskih odborih je povsem novo in izhaja predvsem iz težnje, da se tudi na tem področju uveljavi družbeno sodelovanje. Četudi bodo najuspešnejše in najpriljubljenejše oblike dela sveta nastajale šele pri delu samem, je že sedaj mogoče predvidevati nekatere značilnosti, ki bodo nedvomno vplivale na uspeh. Predvsem je to družbeni organ, ki na osnovi širših posvetov svetuje in vpliva na vsebino kulturno-političnih programov. Biti mora zgolj dober svetovalec, ki ne duši samostojnega dela društev. Njegova naloga je tudi, da posreduje izkušnje uspešnejših društev in da sklicuje skupne seminarje in tečaje. Povezuje tudi društva zaradi medsebojnih gostovanj, posebno ob krajevnih praznikih. Tudi pomoč pri sestavljanju in izvajanju proračunov, pomoč pri urejanju administrativnega poslovanja in pravilno razdeljevanje subvencij bo njegova naloga. In še vrsta nalog bo, ki jih bo moral prevzeti nase.

Posvet je razen razprave o delu posameznih društev prinesel še nekaj sklepov. Ti se nanašajo predvsem na izobraževanje delovnega ljudstva. Društva bodo pripravila strokovna predavanja s temami, ki bodo zanimale najširši krog ljudi. Uvedla bodo tudi predavanja o družbenem upravljanju v šolskih, potrošniških in drugih svetih. Posebno skrb pa bodo posvetila mladini. Nudila ji bodo privlačno delo in jo prek tega vključevala v svoja društva.

S tesnim sodelovanjem in razumevanjem vseh organizacij, vseh podjetij in ustanov bodo lahko Svobode in prosvetna društva opravljala svoje poslanstvo, nov ustanovljeni svet pa bo imel svojo dobro osnovo in zagotovilo, da bo lahko kot svetovalec in posredovalni organ mnogo koristil pri prosvetljevanju delovnih ljudi v skladu z novimi družbeno-političnimi zahtevami naše socialistične stvarnosti.

—e—

MOŽ S KLOBUKOM (lesorez), delo nadarjenega Tineta Juvača, dijaka IV. razr. gimnazije v Strazhcu.

GORENJSKI KMETOVALEC

Ob občnih zborih kmetijskih zadrug

Lep napredek na vseh področjih, so ugotovili zadružniki KZ Naklo - Dobiček za investicije

Prejšnji petek je bil v Naklem občni zbor tamošnje kmetijske zadruge. Udeležili so se ga skoraj vsi člani zadruge. Zbralo se jih je 125, med njimi pa smo opazili predsednika Okrajnega odbora SZDL Mirka Zlatnarja in predsednika OZZ Teneta Fajfarja.

DELOVNO PREDSEDSTVO
Na levi je predsednik zadruge tovariš Andrej Triler

Zbor je potrdil mnenje, da so naklanski zadružniki nedvomno lahko marsikomu za zgled. Poročila upravnega odbora in pa posameznih pospeševalnih odsekov so pokazala, da je bil v preteklem letu dosežen znaten napredek na področju proizvodnje in organizacijskega utrjevanja zadruge.

Predvsem v živinoreji so bili uspehi veliki. Povprečna molznost krav se je povečala in je danes 2.800 litrov. Najslabša krava daje 1.440 litrov mleka, najboljša pa 4.462 litrov mleka na leto. Prav zaradi skrbne kontrole mlečnosti in drugih osnovnih značilnosti živine je dana solidna osnova za selekcijsko delo.

Poljedelski odsek je pripravil več analiz zemlje, ki so pokazale, da naklanskim njivam primanjkuje predvsem apnenca. Poskusno škropljenje proti plevelu je pokazalo prav zadovoljlive rezultate.

Viktor Zaplotnik je poročal

Novice iz kmetijskih zadrug

V KZ Stara Fužina so imele žene zadružnice pretekli teden trodnevni tečaj o sodobnem predelovanju in konzerviranju svinjskega mesa. Za ta tečaj je bilo med ženami zadružnicami veliko zanimanje. Tečaja se je udeležilo 26 tečajnic.

Zadnji dan tečaja so tečajnicam predavali tudi kmetijski strokovnjaki o pomenu pridelovanja vrtnin, o pravilnem načinu in higieni molže ter o perutinarstvu. Po predavanjih so tečajnicam predvajali strokovno poučna filma o »Zreji štajerske kokoši« in o »Pridelovanju semenskega krompirja«. Tečaj je v splošno zadovoljstvo udeležencev dobro uspel!

Op. ur. Z današnjim dnevom smo uvedli novo rubriko pod zgorajnjim naslovom, zato pozivamo vse kmetijske zadruge, naj nam poročajo o pomembnejših dogodkih njihovega dela. Dopise pošiljajte na Uredništvo »Gorenjskega kmetovalca« pri »Glasu Gorenjske« Kranj.

Uspešno delo KZ Laze v Tuhinju

Kmetijska zadruga Laze v Tuhinju stoji med najboljšimi v kamniški občini. Steje 138 članov. Iz dobička, ustvarjenega v letu 1954 (bilo ga je dobrih šest milijonov), so vložili prek dva milijona din v kmetijski sklad 478.000 din pa so vložili za gradnjo 21 gnojničnih jam in treh silosov.

Na območju zadruge so uspeli pri DOZ zavarovati 488 glav goveje živine ali 97% vse odrasle živine. Zadruga je organizirala tudi svojo sadno drevesnico, v kateri imajo letos 7000 sadik, od katerih jih bodo dali letos zadružnikom prek 1000 komadov.

za trgovino v Strahinju res tehtni in bi jo bilo treba čimprej odpreti.

Iz strukture dohodkov zadruge je razvidno, da velik del odpade na les in na povsem ne-kmetijske dohodke od nabiranja borovnic. Iz tega se vidi, da v naklanskem koncu res ni najboljših pogojev za poljedelstvo, na drugi strani pa nam ti podatki dajo misliti, da se zadruga morda še vendarle ukvarja preveč s postransko dejavnostjo.

Predsednik zadruge je tudi poudaril, da člani ne prodajajo vseh pridelkov preko zadruge. Od zadruge bi radi imeli nekateri samo koristi. Tudi tovariš Ivan Zupan je podprl to njegovo trditev. Dejal je, da se je vedno, ko je primanjkovalo mleka, pojavila težnja, da bi se ga čimveč prodalo neposredno privatnikom. V tako imenovanih »mlečnih mesecih«, ko je bilo mleka na pretek, pa ga je vsak poskušal čimveč spraviti v — mlekarno.

Velikokrat so temu krivi pre-kupčevalci. Tovariš Zupan je navedel primere pri nakupu živine. Dejal je, da se je, odkar je izšla uredba, ki prepoveduje odkup živine po hlevih, spremenilo samo to, da sedaj pre-kupčevalec namesto v hlevu sklene pogodbo v hiši. Za živino se potegujejo mesarji iz Trčiča, Golnika, domača klavnica itd. Da se to prepreči, je pozval zadružnike, naj prodajajo živino in vse pridelke le preko zadruge. Na ta način bo imela koristi zadruga, hkrati pa vsak zadružnik.

NAVZOCIH: 125 CLANOV
Pogled na dvorano med poročili Upravnega odbora

na na precej oddaljeno trgovino v Naklem. Strahinjske gospodinjice izgubijo okoli 6.000 ur na leto samo za hojo v trgovino in nazaj. Videti je, da so razlogi

Ves dobiček, ki ga je ustvarila zadruga v tem letu, so zadružniki soglasno namenili za investicije. Zaradi velikih potreb je bilo seveda več mnenj, kako po-

rabiti ta sredstva. Nekateri so se ogrevali, naj se postavi v Naklem pekarna, da jim ne bo treba »uvažati« kruha iz Kranja in Trčiča, drugi pa so menili, naj se zgradi strojna remiza.

Zbor je ob koncu pozdravil tudi tovariš Mirko Zlatnar. Dejal je, da je iz poteka občnega zbora razvidno, da so zadružniki v preteklem letu dobro delali in da so lahko marsikomu za zgled, kako je treba gospodariti in po kateri poti je treba iti. Treba bo seveda še mar-

JAZ SEM ZA TO
Franc Stopar, 83-letni Vazarjev ata — najstarejši zadružnik — glasuje

sikaj storiti. Toda želel bi — dejal tovariš Zlatnar — da greste po tej poti naprej, kot ste šli doslej in se ne plašite raznih prišepetovalcev, ki bi radi sejal zmedo in zavrli naš razvoj.

-Ik

Živinorejci, posvečajte molži več pozornosti

Masaža vimena

Po odvzemu prvih curkov mleka naj pripravi molžac vime za molžo s pravilno masažo! Masira naj najprej desno polovico vimena s palcema desne in leve roke medtem ko sta obe desni četrti vimena objeti z dlanmi in prsti. Masažo vršimo s palcema od zgornjega dela vimena v polkrogu proti siskoma. Levo polovico vimena pa objamemo tako, da sta palca na notranji strani, z dlanmi in prsti pa masiramo zunanjo levo stran vimena.

S pravilno masažo smo usmerili mleko iz posameznih mleč-

nih žlez v seske, nato začnemo z molžo.

Priporočamo molžo s suhimimi dlanmi in prsti, a če to le ni mogoče, se sme uporabiti za ovlaženje rok le vazelina, s katero masiramo vime pred molžo.

Molža

Pri molži s celo pestjo in palcem morata kazalec in palec krepko objeti gornji del seska, ostali trije prsti pa so zaenkrat še sproščeni. Nato se postopoma zapro sredinec, prstanec in mezinček. Ta mora iztisniti mleko prav iz spodnjega dela seska. Pri teh prijemih, ki naj se vršijo hitro in brez prekinitev, ne sme biti palec dvignjen nad kazalec, pest pa mora zajeti sesek v celoti. Seska pa pri molži lahko samo narahlo, ali še bolje nič ne nategujemo.

Pravilno je, da molžemo najprej istočasno prednji dve četrti vimena, nato pa zadnji dve.

Ponovna masaža vimena

Ko je vime pomolženo, masiramo zopet prednji del vimena. S palcem in ostalimi prsti leve roke masiramo desno prednjo četrt, istočasno pa masiramo s desno roko levo prednjo četrt vimena. Nato prav na isti način masiramo zadnji četrti vimena.

Mleko, ki je po molži še ostalo v mlečnih žlezah, nato izmolžemo. Ker molžaču še ni uspelo popolnoma izmolsti mleko iz vimena, zato naj ponovno izvrši masažo, ki naj oponaša teletovo suvanje, ko se hrani pri kravi.

Molžac naj z dlanmi in prsti obeh rok izžema mleko iz vsake četrti posebej. Pri tem naj najprej prednjo desno četrt vimena z dlanmi nekoliko dvigne, s prsti pa naj sega čim višje v vime ter naj z masažo rok proti seskom skuša usmeriti vse zaostalo mleko v zgornjem delu vimena proti seskovemu kanalu.

Takoj po masaži obeh sprednjih četrti sledi izmolženje. Na

skočinno za bike, ki znese v enem letu četrtil milijona dinarjev.

O teh primerih ne bi pisal, če ne bi videl, da se pojavljajo zagovorniki takih postopkov ravno na letnih občnih zbiorih. Ako bodo člani te ljudi poslušali, bodo s tem povzročili propadanje in končno likvidacijo domače zadruge. V bližnji prihodnosti boste zvedeli nekaj več o tem. Taka politika je namreč pripeljala na rob propada že 4 zadruge. Kaj bodo delali ti ljudje potem, koga bodo skubili, ko ne bodo imeli več lastne zadruge, ne vem? Ali je tem lažjadružnikom ljubše, da prevzamejo stvar v roke nezadružna odkupna podjetja? Kaj bodo v teh podjetjih dobili za pospeševanje kmetijstva, o tem ti preroki ne razmišljajo. Zato je dolžnost vseh naprednih zadružnikov, da zastavijo svojo besedo proti razmetavanju zadružnih sredstev.

Nekoč so kmetje sami zbirali denar, da so lahko nabavili kak stroj ali podobno. Po drugi strani pa so pri odkupu obogateli trgovci in mesarji — tedaj je bilo po mnenju nekaterih nergačev vse prav. Danes pa, ko zadruga nabavlja stroje za svoj denar, omogoča elektrifikacijo, skrbi za kulturni dvig vasi, jim to nič ne pomeni. To so lahko samo najbolj reakcionarni in najbolj sovražni elementi in če pogledamo preteklost in vidimo kaj so bili nekoč, odkrijemo šele njihov pravi videz.

Zadruga danes ni več podobna društvu kakor nekoč. Včasih je predstavljala zadrugo samo mlatilnica, slamoreznica ali travniška brana. Danes je zadruga lahko podjetje — gospodarska enota. Ako gospodari dobro, bo uspevala, če se zamenari, mora propasti. Zavedno vodstvo in članstvo zadruge dvigne, parazit pa jo pokoplje. To osnovno misel naj imajo člani pred seboj na letnih občnih zbiorih. Razprava naj najde odgovor na to, s kakšnimi ukrepi bo zadruga organizirala večjo proizvodnjo na svojem področju in pridelke pravočasno odkupila.

ING. J. P.

Naš ra govor

»Pokazati še ne moremo veliko. Smo komaj začeli. Toda dobre volje je na pretek in prav zato bomo lepe načrte, ki jih imamo, zagotovo uresničili.«

Tako je začel pogovor med menoj in Koširjem Petrom iz Gorič. Peter je predsednik sekcije mladih zadružnikov in sem ga našel v mladinskem okrevališču, kamor je prišel — kakor jaz — pogledat, kako kaj napreduje gospodinjinski tečaj, ki ga je organizirala njihova sekcija.

Zapletla sva se v živahen razgovor.

»Deset nas je bilo, ko smo začeli. Drugi so stali ob strani,« je pripovedoval Peter. »Danes pa nas je že več. Tale tečaj je naš prvi uspeh.«

Povedal je, da je bilo najtežje prebiti led pri starejših ljudeh. Ti so z nezaupanjem gledali na to novotarijo in niso hoteli pustiti svojih otrok, da bi se vpisali v sekcijo. Nje je bilo treba najprej prepričati, da bo imela mladina od dela v sekciji samo koristi. »Zato smo na prve sestanke sekcije povabili tudi gospodarje. Ko smo vpričo njih razložili, kakšne načrte imamo: da mislimo pripraviti dobra kmetijska predavanja, poučne ekskurzije itd., so se nekako

„Deset nas je bilo ...“ Prvi, a zanesljivi koraki sekcije mladih zadružnikov v Goričah

omehčali. Vsak izmed nas — mladih zadružnikov, je dobil doma košček zemlje in to zemljo bomo skupno skušali obde-

lovati po najsodobnejših principih. Pri tem so nam obljubili pomoč okrajni kmetijski strokovnjaki. Tako mislimo v praksi pokazati, kakšne so prednosti sodobnega načina obdelave zemlje.

Za naše načrte je pokazala vse razumevanje tudi kmetijska zadruga, posebno predsednik Jože Mali. Obljubili so nam pomoč in so nas pri naši akciji tudi že podprli.«

Ob koncu je Peter povedal, da se mladina iz Gorič in okoliških vasi dokaj aktivno udejstvuje v kulturno-prosvetnem življenju. Tako rekoč na njeno pobudo so pred 14 dnevi ustanovili DPD »Svoboda«.

»Toda,« je zaključil, »v nobeni vasi nimamo prostora za družabne prireditve. Zato mladina hodi plesat v gostilno.«

Mladim ljudem je zabava potrebna. Zato je škoda, da si jo morajo iskati na tako neprimernem kraju. Morda bi se le dalo kaj ukreniti? Če bo sekcija mladih zadružnikov delovala, bodo prav gotovo tudi to uredili.

-Ik

MLADOST
Predsednik sekcije mladih zadružnikov Peter Košir

Štiri prikupne, sodobne in praktične ženske frizure. Dobro si jih oglejte, potem pa se odločite, kakšna naj bo vaša

DRUŽINSKI POMENKI

Pri elektriki je previdnost vedno na mestu

Različni časopisi in revije večkrat opozarjajo na nevarnosti, ki nastajajo pri nepravilnem ravnanju z elektriko. Nesreče pa se ne dogajajo samo v obratih in tovarnah, marveč tudi v domovih, ker ljudje še ne znajo pravilno ravnati z različnimi električnimi napravami — od navadnega kuharstva preko likalnika pa do najbolj komplicirane električne aparature. Često pa se nesreče primeri, ker se preveč zanašamo na to, da se nam ne more nič pripetiti, in prav zaradi tega ravnamo z električnimi pripravami marsikdaj prav lahkomišlno.

Zbrali smo nekaj navodil, ki nas bodo varovala perečih nevarnosti, seveda le, če se bomo po njih točno ravnali:

Nikoli ne uporabljajte pokvarjenih žic, utičev in vtičnic, popravi naj nam jih le strokovnjak, ki svoj posel razume. Vsako popravilo, ki ga izvršuje nestrokovnjak, kot je n. pr. prevezovanje natrgane žice z različnimi trakovi, lahko pripelje do nesreče.

Vtičev ne vlecimo iz stikala za vrvice, posebno ne, če je vrstica pretrgana in razvita tik ob izolirnem delu.

Ne vtikajmo v razna stikala kovinskih predmetov, da bi jih tako popravili. Posebno se tako radi igrajo otroci, zato jih je na to treba pogosto opozarjati. Previdno ravnamo, če namestimo stikala tako visoko, da otrok ne pride do njih.

Posebno pa je treba svariti pred prijetjem električnih aparatov z mokrimi rokami. Res je, da se nam 99 krat nič ni zgodilo, stotič pa bo nesreča tu. Zelo rade se primerijo nesreče v kopalnicah, zato velja, da ko sedimo v banji, ne segamo po različnih električnih napravah, ker bi to bila igra s smrtjo. Z okovanimi čevlji stojimo na mokrih tleh ne segajmo po stikalu. Mokra tla so nevarna tudi v kuhinji, posebno še, če je mogoč stik med kuhalnikom in vodovodnim stikom.

Velja naj tudi to pravilo, da se ne smemo nikdar dotikati dveh električnih aparatov hkrati, seveda le, če sta vključeni, kot n. pr. radio aparat in kuharstva, telefona in žarnice (ter podobnega, čeprav so vsi ti aparati izolirani, se lahko zgodi, da ne opazimo nastale napake in nesreča je tu.

Zarnice menjamo le, če smo prej izklopili električni tok, najbolje pa je, če izklopimo stanovanjski vod.

Ne puščajmo električnih žic in kablov zaviti ali celo zavozljanih. To velja tudi za telefon. Zica se tako lomi, izolacija odstopi, pa imamo stik.

Med nevihto izklopimo radio aparate, prav tako, kadar odidemo za dalj časa iz stanovanja. Tedaj poberimo tudi vse vtiče iz vtičnic.

Med nevihto po možnosti ne uporabljamo telefona.

Če nam v kakem električnem aparatu praska in poka, prekinimo tok in aparata ne uporabljamo več, preden ga ne pregleda strokovnjak.

Zavedajmo se, da je upoštevanje teh nekaj navodil majno potrebno, ako hočemo obvarovati svoje življenje. Ta navodila so nastala na podlagi večletnih izkušenj in prav zaradi tega so tako merodajna in neobhodno potrebna za slehernega, ki ima opravka z električnimi aparati, s katerimi ima opravka danes že večina ljudi, tako tudi v veliki meri gospodinja v gospodinjstvu.

Družina pričakuje od nas razumevanja

Prav vsako ženo in mater spremljajo zdaj večje zdaj manjše skrbi iz dneva v dan. Marsikatera se jih tudi v trenutkih, ki bi jih morala posvetiti samo družini, ne zna otresti. Čemerno odgovarja na moževa vprašanja in za najmanjši prestopok ošteva otroke. Prav nič ne pomisli, da tudi ona želi od moža, naj ob večerih pozabi na službene težave in prijetno pokramlja z družino. Če mu to uspe, potem je nespametno, ako prične z godrnjanjem žena. Obadva naj v takih trenutkih odpodita dnevne skrbi. Brez

njih bo večer prijetnejši minil. Ne samo mož in žena, tudi otroci se bodo v takem vzdušju mnogo bolje počutili.

Zenine pritožbe o tem, kako dolgo je čakala v trgovini, da je zmanjkalo tega ali onega, da ji sosedja še vedno ni vrnila izposojenih vžgalic itd., bo mož še lahko slišal ob drugi priliki. Takrat pa jih bo povedala že v mirnejšem in objektivnejšem tonu. Mož pa naj se prav tako ob prestopu domačega praga ne prične takoj jeziti zaradi stvari, ki se mu v službi niso posrečile. Tudi to se da mirneje urediti.

Vse ob svojem času. Zato vsaj eno urico na dan posvetimo družini — to velja za obadva zakonca — ki z vso pravico pričakuje od nas vedrine in razumevanja.

Kuharski tečaj v Trzinu

Društvo za napredek gospodinjstva v Trzinu je v dnehu 27. 1. do 21. 3. 1956 organiziralo gospodinjstvo kuharski tečaj. Praktični del je obsegal kuhanje, čiščenje, pomivanje in pranje; teoretični del pa teorijo kuhanja, teorijo šivanja, hranoslovje in družbeno ureditev. Razen tega so imele tečajnice tudi predavanja in praktične vaje iz nege dojenčka ter ročno delo.

Pomoč pri organiziranju tečaja nam je nudil Občinski ljudski odbor v Trzinu in SZDL. Nedvomno pa je, da so k uspehu pripomogle predvsem predavateljice: gospodinja učiteljica Cilka Zelinkova, tov. Marta Regvat in medicinska sestra tov. Eleonore Dolenc.

V tečaju je vladal red in disciplina. Uspehe so tečajnice delno pokazale pri slavnostni večerji, ki je bila prirejena ob zaključku. Zeleti je, da bi bili taki in podobni tečaji (tečaj za vkuhanje, konzerviranje itd.) skozi vse leto, ker koristijo posredcem in skupnosti obenem.

nadomestiti prav dobro z dvojnimi, med seboj sešitimi navadnimi gumbi. Za različne srajce (in kravate) lahko uporabimo

Praktični nasveti

Okusne manšetne gumbke lahko naredimo sami

Dragocene manšetne gumbke, ki jih često tudi lahko založimo ali se nam radi zgube, se da

različne gumbke. Ta ceneni nadomestek se lahko tudi uporabi za manšetne gumbke pri ženskih blazah. Iznajdljive tovarišice si jih bodo dale za malo denarja v poljubnih barvah napraviti pri izdelovalcih gumbov. Lepi so taki gumbi iz finega tenkega usnja ali semiša. Živih toda ne kričočih tonov, ki se ne ujemajo z barvo bluze.

Če postanejo čevlji od vlage ali mokrote trdi, jih izmij s toplo vodo in jih namaži z ricinusovim oljem.

Če posoda diši po ribah, čebuli in podobnem, prideni vodi za pomivanje nekoliko kisa. Prav tako prideni vodi nekoliko kisa, v kateri pomivaš stekleno posodo in posoda se bo zelo lepo svetila.

Ako hočeš bele čipke prebarvati, da bodo lepe okrine barve, jih potopi v ruski čaj, samo pazi, da ne bo premočan.

Pri čiščenju madežev z bencinom se naredi na tkanini večkrat grd rob okrog mesta, ki ga čistimo. To lahko preprečimo, ako denemo v bencin ščepec navadne soli.

Pred lupljenjem sadja ali snajenjem zelenjave si nadrgnemo roke z iztisčeno citrono. Roke ostanejo čiste.

Boj rastlinskim škodljivcem

Še preden odleze sneg iz naših polj in vrtov in bo v deželo prišla cvetoča pomlad, se moramo pripraviti za boj proti številnim drobnim žuželkam, ki napadajo naše kulturne in lepotične rastline ter napravijo s tem vsako leto veliko škodo. Marsikaj smo že poskusili, da bi zatrli te škodljivce, toda vedno znova jih opažamo na naših rastlinah. Poznamo obilico dobrih in slabih receptov, ki pa so morebiti zelo dragi. Poskusimo zato s cenejšim, a učinkovitim sredstvom proti malim vrtnim škodljivcem, kakor na primer listnim ušicam, pršicam, raznim listnim gosenicam in ličinkam.

Napravimo ga iz izvlečka paradiznikovih listov in sicer tako, da 1 kg svežih paradiznikov (za dobro uspevanje in boljši pridelek sočnih plodov moramo paradiznike vedno trebiti), močno stiskamo in nato polijemo z 1 litrom vrele vode in to najbolje v leseni posodi, n. pr. sodcu in podobno. Tako nastalo juho pu-

ZA PRIDNE ROKE

Lep in praktičen komplet za naše malčke

Sneg je že vzel slovo. Naši malčki samo še čakajo, da se bo zemlja osušila in da se bodo lahko spet igrali na prostem. Vendar pa je spomladanski čas zelo nevaren za prehlad, zato moramo paziti, da so otroci pri igri na prostem dobro opravljeni. Pametno je, da je njihova oblekica tudi praktična. Tiste, ki imamo večje s pletenjem, bomo spletle za svojega otroka po naslednjem navodilu lep in praktičen komplet.

PULOVER — HRBET:
Nasnuj 73 zank rdeče. Pleti 5 cm robu sem in tja desno. Dalje v osnovnem vzorcu. Na obeh straneh dodaj:

5 × v vsaki 10 vrsti po 1 zanko

5 × v vsaki 2 vrsti po 1 zanko

2 × v vsaki 2 vrsti po 2 zanki

15 cm od robu razdeli v sredini dve polovici (za zaporo) snemi srednje zanko, nasnuj na polovici v sredini 4 zanke. Pleti levo polovico ravno. Ko je rokav 10 cm visok, snemaj ramo 1 × 7, 4 × 6.

V drugi vrsti (ko snemaš ramo), snemi še srednje 4 zanke in z belo volno pleti desno sem in tja in zadaj 18 zank. Desno polovico pleti enako.

PREDNJI DEL:
Pleti enako kot hrbet, le brez delitve. Ob vratu zadaj 37 zank.

HLAČKE:
Nasnuj 92 zank rdeče. Za hlačnico pleti 2 cm esne desne. Dalje pleti pravo stran desno, narobno levo.

PLETI V SKRAJŠANIH VRSTAH:

11 zank desno, ovij, obrni in pleti nazaj leve, obrni, 22 zank

desno, ovij, obrni in pleti nazaj leve, obrni, 33 zank desno. Pusti te zanke na pletilki in ponovi isto iz obratne strani, potem združi vseh 66 zank in pleti ravno. 8 cm od robu snemi: 13 × v vsaki 4 vrsti po eno zanko, 5 × v vsaki 6 vrsti po eno zanko. — Leva stran je ravna. Ko imaš 25 1/2 cm visoko, pusti na koncu vrste nepopolne: 2 × 10 zank

sti snemi 7 do 10 zank, v naslednji vrsti pa spet 4 nasnuj.

IZGOTOVITEV:

Zlikaj in sešij šive. Vstavi kozo, zašij gornji rob hlač na znotraj in vdeni elastiko. Prišij naramnice na hrbtne strani, spredaj pa gumbke. Rob rokava obkvačaj z belo volno. Všiž zadrgo.

5 × 9 zank

Nato eno vrsto levih in 8 vrst desno za dvojni hlačni rob v pasu. Desne polovico enako.

KOZICA:

Pleti 16 zank na obe strani desno 6 cm v kvadratu.

NARAMNICE:

Nasnuj 128 zank in pleti 22 vrst sem in tja desno. V 11 vr-

OSNOVNI VZOREC:

1—4 vrsta (bela) desno, narobna stran leve

5—7 vrsta (srednje modro) desno

8 vrsta (bela) izmenoma eno desno, eno desno vbodi v zanko prejšnje vrste.

9—12 vrste (bela) desne

13 do 15 vrste (svetlomodro) desne

16 vrsta (bela) 1 levo, 1 levo vbodi v zanko prejšnje vrste.

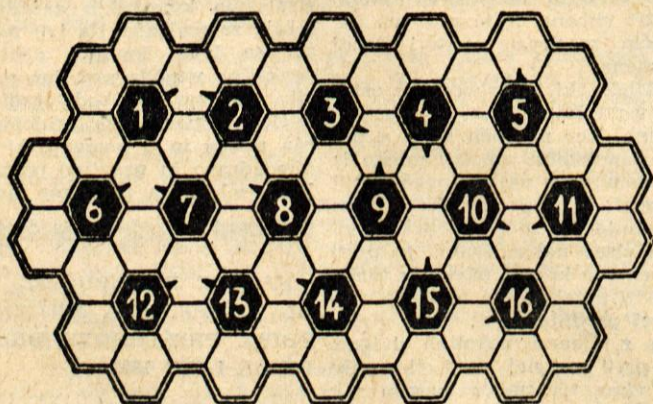
Od 1—16 vrste stalno ponavljaj, samo menjaj barve; po belih črtah menjaj srednjemodro, svetlomodro in rdeče.

MERA:

20 zank v širino in 34 vrst v višino — 7,50 cm.

ZA KRAJŠE VEČERNE URICE

Satovnica v sklonih

Besede se začnajo v okencu s črto in tečejo okrog v smeri kazalca na uri.

1. opoj — 3. skl. mn., 2. člo-veku podobna žival — 3. skl. mn., 3. močnat izdelek, 4. grški bog lepote in umetnosti, 5. vrsta buče — 4. skl. edn., 6. prostor v

PREMIKALNICA

Če boš premikal gornje besede vodoravno drugo nad drugo, boš dobil v treh navpičnih vrstah tri imena večjih krajev z Gorenjske.

**KLEK
PREZREM
OPASNO
KONCEPT
UJEDA**

Pomlad prihaja...

Volnene rokavice bomo zamenjale z usnjenimi. Spravile bomo seveda čiste, zato objavljamo navodilo, kako jih bomo skrbno oprale. Pri pranju volnenih stvari moramo paziti, da sta milnica in topla voda za splakovanje vedno iste temperature. Pripravimo si mlačno milnico iz lusk ali ostankov mila in z rokami dobro spenimo. Tej milnici dodamo nekaj kapljic salmijaka, ki prepreči, da se volna ne zgosti in obenem razkrajamo umazanijo. Volnenih stvari ne smemo mencati, temveč jih v milnici le rahlo stiskamo. Če so rokavice zelo umazane jih splaknemo dvakrat v mlačni vodi in nato še enkrat v milnici. Nato rokavice spiramo do čistega v enako toplih vodah. Oprane rokavice zavijemo v suho frotirko in stiskamo, da frotirka popije vodo.

Nato jih denemo sušiti na suho krpo, seveda ne k prevroči peči ali štedilniku.

Kako bomo spravile otroški kožušek

Težko smo se odločile, da smo jeseni kupile svojim otrokom tople zimske kožuške. Temu se pravzaprav tudi ni čuditi, saj je treba za to kar precejšnjo vsoto denarja. Toda, zdaj ko je zime že konec in postaja iz dneva v dan topleje, otroci kožuškov ne potrebujejo več. Zato jih bomo lepo očistile in spravile. Kako bomo to naredile, da bo kožušek čim dlje dobro ohranjen, bomo prebrale v naslednjih vrsticah.

Umazano kožuhovino prav dobro zdrgnemo z vročo belo moko ali otrobi. Kožušek z moko vred zvijemo tako, da so dlake obrnjene navzgor. Vse skupaj zavijemo v čisto krpo in pustimo do drugega dne, nakar umazano moko iztresemo, kožuhovino pa nalahko iztepemo. Če plašček ne bo čist, postopek ponovimo. Če pa je kožuhovina mastna, potem vzemimo raje otrobe. Odparjamo in oparimo tudi podlogo ter nato zlikano prišijemo spet nazaj.

KUD »Tabor« iz Podbrezja je preteklo medeljo uprizorilo na domačem odru Pipanovo ljudsko igro »Dekle iz Trente«. Tov. Karol Potočnik je kot režiser in scenograf vložil v delo mnogo truda, za kar zasluži vse priznanje. Tudi večina igralcev, med katerimi je bilo precej začetnikov, je svoje vloge še kar zadovoljivo rešila.

-Elf-

Napovedana premiera Goldonijeve komedije Mirandolina, ki jo je pripravilo prosvetno društvo v Komendi za preteklo nedeljo, je bila odložena na nedeljo 1. aprila, ker društvo ni moglo pravočasno dobiti kostimov. Za uprizoritev je veliko zanimanja, saj je to prva letošnja predstava v Komendi.

Z.

Ivan Selan, naš znani kartograf iz Suhadol pri Mostah, je

sodelovanjem Franca Rojca iz Kamnika izdelal maketo tovarne »Lek« v Jaršah. Maketa je izredno natančno in lepo delo, ki bo na razstavah vzbujala razumljivo pozornost.

Z.

Solski odbor kamniške gimnazije je na svoji zadnji seji reševal razne proračunske zadeve. Seznanil se je tudi z uspehom dijakov ob tretji redovalni konferenci in potrdil disciplinske kazni, ki jih je izrekel profsorski zbor. Posebej je še razpravljala o tureditvi parka in okolice gimnazije.

Z.

Ljudska univerza »Svobode« Zirovnica je imela dne 23. marca predavanje. Tov. ing. Gregorčič z Elektrogospodarske skupnosti Slovenije, je predaval o nesrečah z električnim tokom in o preprečevanju istih. Tov.

ing. Golc od HE Moste pa je predaval o gradnji HE Moste. Obe predavanji sta bili spremljani s filmom. Posebno zanimiv je bil film o gradnji HE Moste. Podobnih predavanj si še želimo.

Za tako postopanje - najstrožjo kazen!

V torek, ko se je že zmračilo, je neka ženska pripeljala v Radovljico na postajo LM 5 let staro punčko, Sonjo Sodja, ki je bila pretepena in je imela po vsem telesu polno podplutb. Uslužbenec iz socialnega skrbstva je prišel po punčko na postajo LM in opazil, da so poškodbe precejšnje in jo takoj peljal k zdravniku. Ta je ugotovil, da ima otrok podplutbe na vsem telesu (glavi, rokah, trebuhu, hrbtu itd.) in sicer zaradi močnih udarcev s trdim predmetom. Ugotovil pa je tudi, da je otrok za svojo starost precej šibak in podhranjen in da so bile te podplutbe stare približno dan, dva, medtem ko je opazil na otrokovem telesu tudi udarce, ki jih je moral otrok prestopiti že pred tem. Njen oče, Stanko Sodja iz Radovljice, Linhartov trg 3, prizna, da je pretepal otroka, dodal pa je, da je to delal zaradi tega, ker družina stanuje v stanovanju, ki ima le eno sobo.

Menimo, da za tako postopanje staršev s svojimi otroki, ni opravičilo nikakršen izgovor in da taka dejanja zaslužijo naj-

DELAVCE JE PRETEPAL

Franca Zaletel, nekdanji vaški mogotec iz Češnjice, zaposlen pri LIP Češnjica kot mazarški mojster, je prišel pred sodišče zaradi surovega postopanja z delavci. Tudi sicer ni na najboljšem glasu. Pred nekaj leti je bil zaradi špekulacije kaznovan na zaplembo premoženja in

strožjo kazen. Še bolj nerazumljivo pa je postopanje očeta zaradi tega, ker sta menda otrokova oče in mati oba zaposlena in je otrok kljub temu podhranjen.

Prometna nesreča

Pred savskim mostom, na odcepu ceste proti železniški postaji, se je 27. marca pripetila manjša prometna nesreča. Zakrivil jo je voznik J. P. iz Besnice, ker ni vodil konj. V trenutku, ko je voz prehiteval tovorni avtomobil, so se konji splašili in zavili na levo stran ceste. Avtomobil se je hitro umaknil, toda kljub temu je prišlo do trčenja, ki pa ni imelo hujših posledic.

Ta primer ni osamljen. Lani so nedisciplinirani lastniki vprežnih vozil povzročili okoli 10 prometnih nesreč. Veliko jih vozi po sredi ceste, konj ne zavarujejo in motornim vozilom se umikajo šele v zadnjem trenutku, kot bi zanje ne veljali cestno-prometni predpisi.

poldrugo leto zapora. Kljub temu, da ni več samostojen obrtnik, se v delavnici podjetja še vedno vede kot neomejen gospodar. Dovolil si celo to, da delavce pretepa. Tako je v decembru 1955 Mileno Kosmovo brez pravega vzroka zasal: samo zato, ker na njegov poziv ni takoj prišel k njemu. Ob neki drugi priložnosti pa jo je z roko udaril po glavi, ker je delala po naročilu drugega mojstra. Nekoč se je ustavil pri delavcu, ki je obdeloval vezano ploščo in začel s pestjo razbijati po njej, češ da je delo napačno opravljalo. Zraven so pristopili ostali delavci. Zdelo se jim je, da vse skupaj smešno, pa so se pričeli smejati. To je močnega mojstra razjezilo, zato je udaril Alojza Zupana po glavi. Delavce je nadalje tudi obkladal s sramotilnimi izrazi.

Zagovarjal se je, da je hotel v podjetju ustvariti disciplino. Toda, lahko bi že vedel, da take metode niso več v modi. Pretepanja delavcev si v naši družbeni ureditvi pač ne bo smel več dovoliti. Takega človeka bi moral delovni kolektiv že zdavnaj izključiti iz svoje srede. Tudi krajevne organizacije bi morale podobne primere obravnavati na svojih sestankih. Pred kratkim je bil obtožen Zaletel obsojen na denarno kazen zaradi nedostojnega vedenja v pijanosti.

Tudi za surovo postopanje z delavci mu bo sodišče prisodilo primerno kazen.

Delavec S. P. iz Radovljice je z ženo obiskal svojo mater, ki živi v Kranju. Med obema ženskama je prišlo do prepira,

ki se je nato stopnjeval v telesno obračunavanje. S. P. je svojo mater pretepal in brcal po vsem telesu. Povzročil ji je lažje telesne poškodbe, zaradi katerih je morala iskati zdravniško pomoč. S. P. zasluži za svojo surovost primerno kazen.

Podoben postopek je zagrešil tudi V. M. Zaradi nesporazuma je zaprl A. P. v shrambo. Tako zaprta je ženska začela razbijati po vratih shrambe in klicati na pomoč sosedo. V. M. tega ni mogel »prenašati«, zato je odprl shrambo in udaril A. P. s pestjo po glavi. A. se je nezavestna zgrudila na tla, vendar to storilcu še ni bilo dovolj. Ponovno jo je udaril, ter jo v svoji podivjanosti pričel celo daviti. A. P. je dobila lažje telesne poškodbe in morala so klicati zdravnika. V. M. bo za to svoje dejanje dajal odgovor sodišču. Morda ga bo kazen izužila, da bo podobne nesporazume v bodoče reševal na kulturnejši način.

PONEVERBE

IN NEVESTNO POSLOVANJE

P. G., poslovodja v trgovskem podjetju Izbira, poslovalnica št. 1, je v avgustu in septembru napravil za 246.000 dinarjev pri-manjkljaja. Deloma je zakrivil to z nevestnim poslovanjem, nekaj denarja pa si je prilastil in verjetno zapravljal za alkoholne pijače, ker je kronični pijanec. Sodišče v Radovljici ga je za storjena dejanja obsodilo na 6 mesecev zapora.

ŠPORT • ŠPORT • ŠPORT •

Fanedl in Jamnik absolutna prvaka

Preteklo soboto je bilo v Kranjski gori republiško mladinsko prvenstvo v alpskih disciplinah. Tekmovalniki pogoj so bili zelo slabi. Vreme je bilo megleno, južen sneg, ki je skoraj sproti kopnel, tako, da je

bilo vprašanje, če bodo tekmovalci v slalomu lahko sploh dvakrat štartali. To vprašanje so rešili tako, da so pri drugi vožnji štartali le tisti, ki v prvi vožnji niso dosegli polovice slabšega časa od najboljšega. Omeniti moramo še to, da so tekmovalci sami pomagali urediti tekmovalno progo. Nasprotno pa moramo grajati društva, ki so na prvenstvo pripeljala tekmovalce, ki niso imeli predpisanih pogojev za udeležbo na tekmovalstvu — niso bili verifikirani pri SZS in brez zdravniškega pregleda.

REZULTATI — veleslalom — mladinke: 1. Krista Fanedl (Fužinar Ravne) 1:44,4, 2. Maja Rutar 1:45,1 3. Majda Ankele 1:46,5, 4. Barbka Jamnik (vse Triglav Kranj) 1:58,4.

Mladinci: 1. Tomaž Jamnik (Triglav Kranj) 1:20,5, 2. Alojz Katnik (Jesenice) 1:28,3 3. Rajko Starc (Triglav Kranj) 1:28,5, 4. Drago Fanedl (Fužinar Ravne) 1:29,7 5. Srečko Porenta (Ločan) 1:30,8.

Slalom — mladinke: 1. Krista Fanedl 2:00,7 2. Majda Ankele 2:06, 3. Meri Kerštajn (Planica) 2:10,7, 4. Maja Rutar 2:27,8.

Mladinci: 1. Tomaž Jamnik 1:43,2 2. Tomaž Šipek (Mežica) 1:53,3, 3. Srečko Porenta 1:53,4, 4. Andrej Klinar (Jesenice) 1:53,5, 5. Branko Lebe (Branik Maribor) 1:54,8.

Prvenstvo OŠO Kamnik

V moštvenem tekmovalstvu za šahovsko prvenstvo OŠO Kamnik sodelujejo šahovska moštva Kamnika, Domžal, Komende, Duplice, Podgorja, Godiča in Črne. Dosedanji rezultati so bili Kamnik : Domžale 4:3 (1), Kamnik : Podgorje 6 : 1 (1), Domžale : Črna 8:0, Domžale : Duplice 6½:1½, Komenda : Duplice 6:2, Godič : Duplice 6½:1½. Vodijo Domžale, ki so odigrale en dvoboj več, s 17½ (1) točkami pred Kamnikom 10 (2).

Judo sekcija SK »Triglav« pričinja nov tečaj Jiu-jit za začetnike v soboto ob pol 18. ure v spodnji telovadnici I. gimnazije. Tečaja, kjer se bodo naučili, kako se ubraniti močnejšega nasprotnika s pomočjo japonske »mehke umetnosti«, naj se udeležijo vsi, ki jih zanima ta šport in ki se nameravajo kasneje udeleževati v Judu.

Kaj ima na sporeda Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, Radijski dnevnik ob 19.00 in 22.00 uri. Oddajo »Zeleli ste — poslušajte« ob nedeljah ob 15.15 in ob delavnikih ob 17.15 uri. Kmetijski nasveti in kmetijska univerza vsak delavnik ob 12.30 uri.

PETEK, 30. MARCA

11.45 Cicibanom — dober dan! (Pesnice A. Rijavca).
12.00 Pesmi slovenskih skladateljev pojeta moški in ženski zbor »Angel Besednjak« Svobode Tabor v Mariboru, zborovodja Albin Horvat.
14.30 Zanimivosti doma in po svetu.
15.40 Utrinki iz literature.
Mara Hus: Umetniški koncert.
18.00 Spoznavajmo človeka — Dr. Pediček: Črte značaja.
18.15 15 minut s Kmečko godbo.
20.00 Tedenski zunanje — politični pregled.
20.30 Andre Kostelanetz in njegov orkester (Glasbena oddaja s komentarjem).
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.
22.30 Radijska univerza — a) Dr. Alma Sodnik: Filozofija pri Slovencih — b) Velike industrije — N. Barth: Dragocena kovina.

SOBOTA, 31. MARCA

6.20 Naš jedilnik.
7.10 Zabavni zvoki.
11.05 Za dom in žene.

11.45 Pojte z nami, otroci!
12.40 Dva prizora iz Dvorčakovih oper »Rusalka«.
14.30 Pionirski kotiček.
14.50 Mladinski zbori pojo.
15.40 Utrinki iz literature: Pesmi Toneta Pavčka.
16.00 Koncert po željah.
18.00 Okno v svet: Karaibska federacija.
18.15 Zenski zbor Fr. Prešeren iz Kranja poje narodne in umetne pesmi p. v. Petra Liparja.
18.30 Jezikovni pogovori.
20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 1. APRILA

8.00 O športu in športnikih: Slovenski strelci v letošnji sezoni.
8.15 Srečanje v študiju 14.
9.00 Otroška predstava — Volkov — Pino Vatovec: Čarovnik iz Oza (radijska igra).
10.00 Družinski pogovori.
11.00 Oddaja za Beneške Slovence.
12.00 Pogovor s poslušalci.
13.30 Za našo vas.
16.30 Zvone Kržišnik: Stare in nove potegavščine.
18.00 Radijska igra.
20.00 Večerni operni koncert.
21.00 Kulturni razgledi.
22.15—23.00 Nočni koncert: Anton Lajovic: Sanjarija, Slavko Miheličič: Concertino za klavir in orkester, Primož Ramovš: Divertimento.

PONEDELJEK, 2. APRILA

6.20 Naš jedilnik.

• Mali oglasi

Prodajam skoraj novo moško kolo znamke »J. VISTOLI« kompletno. Visoko 76, Senčur.

Pritiljice novega uprav. poslopja ob Golniški cesti v Kranju prodajam, obstoječe iz 17 pisarniških prostorov v skupni izmeri 440 kvadratnih metrov, s pritiljkinami in centralno kurjavo. Informacije dobite na upravi podjetja — »Projekt, Kranj«.

Pisalni stroj »OLIVER« rabljen in v brezhibnem stanju, portable, ugodno prodajam. — Dr. Sačin, Jesenice, Blok 7.

Prodajam: 1 trodelno izložbo 325 krat 275 krat 60 cm zastekleno, 1 trodelno izložbo iste velikosti z vrati — zastekleno, 1 dvodelna izložba z vrati in roletami — zastekleno, 1 dvodelna izložba z vrati zasteklena. — Več komadov vrat, oken, par-

ketnega poda, vse v najboljšem stanju. — Informacije dobite pri Korinšek Adolf, Kranj, Novi dom 28.

Prodajam kmečko peč, skoraj novo, kompletno. Lukanc, Orehek 29, Kranj.

Prodajam mlado, 8 mesecev brejo kravo, dvokrilni obračalnik (winckel), mecesnovno cev za vodnjak — novo. Urbanc Aleš, Stražišče 82, Kranj.

Prodajam stavbno parcelo na Hujah in nekaj orehovitih desk. Vodovod je že na parceli, Primskovo 81. — Gorjanc Valentin, Primskovo 81.

Prodajam dobro ohranjen klavir. Naslov v upravi lista.

Ugodno prodajam elek. svetilko (stoječo, visoko — umetno kovaštvo) in nove ploščice za kompletno krušno peč. Naslov v upr. listu.

Prodajam moško italijansko kolo. Legat Jože, Naklo 100.

OBJAVE - OGLASI

Sprejem mesto oskrbnika v planinski postojanki v letni sezoni. Vrtačič, Primskovo 160.

Dvostanovanjsko vilo z vrtom v turističnem kraju na Gorenjskem zamenjam za enostanovanjsko ali event. prodajam. Naslov v upravi lista.

Upravni odbor komunalnega podjetja Skofja Loka RAZPISUJE mesto hišnika v klavnic. Pogoji: polkvalificiran mesar. Nastop službe po izvršeni zamenjavi stanovanja. Plača po tarifnem pravilniku.

Ponudbe s kratkim življenjepišom in opisom dosedanje zaposlitve pošljite na komunalno podjetje Skofja Loka.

24. marca zvečer je zbežal s

Šmarjetne gore črno siv, velik, močan, mlad, mešan ovčar, ki sliši na ime »Piko«. Komur je kaj znano o njem prosimo, da sporoči na telefon 512 Šmarjetna gora ali 303 Planinsko društvo Kranj, ali osebno.

Iščem gospodinjstvo pomočnico. Hrana in stanovanje zagotovljena. Dobro plačam. Naslov v upravi lista.

OBVESTILO

Vpisovanje novih pacientov za zobozdravstvene storitve se vrši dne 3. aprila 1956 v Zobozdravstveni postaji na Stari cesti 11. Pacienti naj se javijo ob 7. uri zjutraj ali ob pol 15. uri popoldne. — Uprava Zdravstvenega doma Kranj.

KINO TA TEDEH BOMO GLEDALI

KINO »STORŽIČ« KRANJ

30. marca jugoslovanski film »HANKA« ob 17.30 in 20. uri FN. št. 11 v gl. vlogi: Vera Gregovič in Jovan Miličević. Jutri ob 22. uri bo premiera jugoslovanskega filma »ONADVA«.

31. marca ob 9.30 in 15. uri izreden mladinski program: Mladina gradi, Balkanjada, Partizanske bolnice, Slovensko Primorje in Ivan Cankar — vstopnina za mladino 10 din. Jugoslovanski film »HANKA« ob 17.30 in 20. uri. Premiera jugoslovanskega filma »ONADVA« ob 22. uri, v gl. vlogi: M. Živanovič, D. Todič.

1. aprila ob 9. in 12.50 uri amer. barvni film »V DOLINI BOBROV« in »POL ORALA ZEMLJE«, vstopnina enotna 10 din za mladino. Ob 10. uri matineja jugoslovanskega filma »ONADVA«, amer. barvni film »LEPOTICA ZA MILIJON DOLARJEV« ob 14. uri, jugoslovanski film »HANKA« ob 16. in 18.15 in 20.30 uri.

KINO »SVOBODA« STRAZISCE

31. marca premiera jugoslovanskega filma »ONADVA« ob 18. in 20. uri, premiera amer. barvnega filma »CRNI LABOD« ob 22. uri.

1. aprila ob 10. uri matineja jugoslovanskega filma »HAN-KA«, amer. barvni film »CRNI LABOD« ob 14. in 16. uri, amer. barvni film »LEPOTICA ZA MILIJON DOLARJEV« ob 18. in 20. uri — zadnjikrat.

KINO »KRVAVC« CERKLJE

31. marca in 1. aprila avstrijski film »ZAPELJIVE ZVEZDE«. Predstave v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 18. in 20. uri.

KINO »RADIO« JESENICE

30. marca amer. film »OPICE NORČIJE«, predstave ob 18. in 20. uri. 31. marca ameriški barvni film »NEUMNO DEJANJE«, predstave ob 18. in 20. uri. 1. aprila ameriški barvni film »NEUMNO DEJANJE«, predstave ob 16. in 20. uri.

KINO »PLAVZ« JESENICE

30. marca ameriški barvni film »MOSTIŠČE« ob 18. in 20. uri. 31. marca angleški film »ZASUŽNJENO SRCE«, predstave ob 18. in 20. uri. 1. aprila angleški film »ZASUŽNJENO SRCE«, predstave ob 16. in 20. uri.

KINO KOROŠKA BELA

31. marca ameriški barvni film »NEUMNO DEJANJE«, predstava ob 19. uri. 1. aprila ameriški barvni film »NEUMNO DEJANJE«, predstave ob 17. in 19. uri.

KINO NAKLO:

31. marca in 1. aprila ameriški film: »VRNI SE MALA SHEBA«. Predstave v soboto ob 19. in v nedeljo ob 16. uri. 1. aprila jug. film: »SVET NA KAJZARJU«. Predstave dopoldan ob 9. uri matineja in popoldan ob 19. uri.

• Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

30. marca ob 16. uri — zaključena predstava za tovar. »Iskra« Kranj — Seliškar — Filipič: »BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA«.

1. aprila ob 10. uri dopoldne matineja po znižanih cenah (30 din) — »JANKO IN METKA«, ob 16. uri — izven in za podeželje: »VELIKA BESEDA«.

Gorenjske bodice

NEMALO ZAČUDEN, hkrati pa globoko presenečen, me je včeraj ogovoril tovariš, ki mi je sicer zelo dober prijatelj:

»Ja, kakšen pa si?«
Začuden ga pogledam in mu odgovorim: »Kakšen?«

»Kdaj si si pa kupil te gumijaste škornje, ki ti prav nič ne večajo ugleda?«

»Oprostite, sem mu odgovoril, »več, stanujem na Zlatem polju in tam so mi taki škornji več kot potrebni. Luže si med seboj kar podajajo roke, blata pa je do ušes.«

»No, če je tako, te pa razumem,« mi je dejal in odšel domov, jaz pa sem jo mahal v mesto.

PRED IZLOŽBENIM OKNOM trgovskega podjetja »Moda«, kjer so razstavljene nagrade za žrebanje časopisa, v katerega tudi jaz pišem, sem zagledal precej ljudi. Ne vem, če prav mislim, vendar zdi se mi, da bi vsak od njih rad dobil katero izmed nagrad. Saj so nekatere prave lepe!

In jaz ne bi bil jaz, če ne bi zbledel vse tiste, ki se niso plačali naročnine za letošnje leto, ker sicer v soboto ne bodo prišli v poštev za žrebanje.

ČE BI PREDOLGO stal in si ogledoval vse te nagrade, bi mi postalo dolgčas prav tako kot tistemu delegatu na zadnji

Mistika kave in kart

Vedeževalka napoveduje: »V kratkem se boste poročili. Obeta se vam denar in imeli boste sitnosti z visoko uradno osebo«

Prihodnost! Kam vse je ljudska nevednost že zapisala to besedo: v zvezde, v karte, v kavno usodilino, v sanje in druga znamenja usode. Samo prerokom je bilo dano, da so jo na-

povedovali. Kralji so jih imeli ob sebi. Bil je to nevaren posel in »lažne« vedeževalce so mogočnejši težko kaznovali. Ti modreci so spoznali, da je treba svojemu gospodarju prerokovati uresničenje njegovih želja po slavi in oblasti, sovražniku pa vse najhujše. Pestra so bila ta prerokovanja. Napovedovali so

rojstva novih bogov, potope, vojne, izide bitk in celo konec sveta. Stoletja pa so bežala mimo, ne da bi se velike napovedi uresničile. Človek je sam usmerjal kolesa »usode«, toda

na vrhu griča. Vedeževalko Arharjevo smo našle doma. Potočila nam je, koliko nehvaležnosti mora človek sprejeti za svoja dobra dela. Celo mož (ki ga včasih fizično kaznuje) jo je že tožil na milici. Medtem je vzela iz predala karte, sdla k mizi in položila kupček pred sosedo, ki je bila prva na vrsti.

Anica je morala sama razdeliti karte na tri dele. Na oknu je zamijavkala mucka, me pa smo napeto prisluhnile, kaj nam bo ženska povedala.

— Dobro vam kaže, poroka v najkrajšem času — je začela. Anica se je zadovoljno nasmehnila. — Prejeli boste denar. Nekoliko nesrečni in ljubosumni ste, pa se bo vse obrnilo, ker vas čaka veselje. Obiskala vas bo oseba, ki vam je zelo draga in dobili boste od nje tudi darilo.

Anica je nato z desno roko izvlekla iz kupčka sedem kart, potem še z levo sedem in vedeževalka jih je obrnila ter nadaljevala. — Pred kratkim ste imeli bolezen. — (Anica je kasneje dejala, da to ni res) — poročen možki vam želi nesrečo, zato se ga morate izogibati. O sebi boste slišali neprijetne besede in obeta se vam dobra sprememba v službi. —

To je bilo v glavnem vse, kar je izvedela Anica. Na vrsto sem prišla jaz. Karte so kar dobro

nevoščljivost minila (nevoščljivca bo pobrala smrt), bom spet brezskrbno zaživela. Na vse zadnje me torej le še čaka sreča!

Mračilo se je že, ko sva končali. Stisnila sem ji v roke tri stotake in sledil je slavošpev dobroti. Ženska pa je nato odkrila prihodnost še nestrpnih Metki. Tudi to dekle ima veliko nevoščljivcev in v bližnji bodočnosti bo odšla na dolgo potovanje. Dobila bo pismo, čaka jo preprič v hiši. Se pred odhodom v daljne kraje pa se bo srečala z ljubljeno osebo, ki še vedno upa in mnogo misli nanjo. Skrbi zaradi denarja bodo minile in nevoščljivost bo odnesel tat. Zopet srečen razplet, obvezen kakor »happy end« v ameriškem filmu.

Posloville smo se. Na poti v mesto, ki je že migljalo v lučkah, smo premišljale o usodi, ki smo jo izvedele iz kart. Marsikaj umamo skupnega. Dobile bomo pismo, denar, ljubosumne smo, vse imamo zveste fante, veliko nevoščljivcev in tudi zakon nas čaka (poročene varjetno drugi!).

Same splošne stvari, ki se dogajajo v vsakdanjem življenju in jih vsakdo lahko pove brez kart ali kave. Nekoliko smisla za kombinacijo — pa si že preok. Res čudno, da ljudje ne uvidijo, da gre za slepilo. Kdo bi si mislil, da ima praznoverje

pokazale. Obeta se mi daljše potovanje in sreča v bogatem zakonu. — Da bi bilo le res! — sem jo prekinila. Tudi ona je s sočutnim vzdihom ponovila moje besede in takoj nato rekla. — Imate pa osebo, ki vam je zelo nevoščljiva. Obrekovali vas bodo v zvezi z nekim moškim. Tudi ljubosumni ste, a brez vzroka. Velika zvestoba vas spremlja. Medtem je vedeževalka pogledala skozi okno, če ne prihaja po poti slučajno kak miličnik. Ker ni opazila nič sumljivega, je brž nadaljevala. Iz zadnjih sedmih kart, ki sem jih izvlekla z levo roko, sem izvedela, da se počutim včasih nesrečno. Imela bom sitnosti z visokim uradnikom, ko pa bo

tako globoke korenine. Vendar je za današnjega človeka tolikšna življenjska dezorientacija in vdanost v usodo že kar sramotna.

Proti posledicam praznoverja se moramo prav vsi boriti. Življenje vendar ni odvisno od tega, na katero stran se bo obrnil dinar, ki smo ga vrgli v zrak. Če nas čaka težka odločitev, ne bomo šli k vedeževalki, da nam razbohoti bolno fantazijo, ampak bomo trezno presodili položaj in se odločili za najboljšo pot. Čas je, da praznoverje izkoreninimo tudi na Slovenskem. Ta beseda dobiva v 20. stoletju že kar ironičen prizvok smešnosti in zaostalosti. —

Zgodovinsko branje

Železarstvo na Gorenjskem

Slavko Smolej : Železarske Jesenice

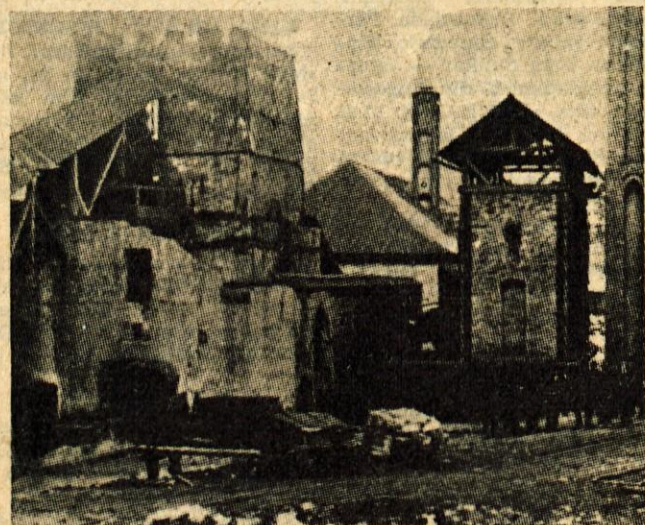
Zasedbe Francozov (tri) od 1. 1797 do 1813, so s kontribucijami vzele fužinam Zige Zoisa mnogo denarja. Ko pa je Ziga Zois 1. 1819 umrl, je prevzel fužine in trgovino z železom njegov nečak, ki pa tudi ni več dolgo živel. Dediči Zoisovega imetja so sicer poskušali plavž na Javorniku modernizirati še leta 1837, dobavili so načrte, toda do realizacije ni prišlo. Zivotarili so vpricho tehnične revolucije, ki je z iznajdbo parnega stroja in ladijskega vijaka že zajela zunanji svet. Tudi fužine na Savi, ki so v začetku 18. stol.,

Javorniška fužina in fužina na Savi sta bila v zgodovini dva popolnoma ločena obrata. Obe fužini sta imeli ločene deleže in pravice pri rudnikih ter gozdni posesti in tudi obratovanje plavžev in nadaljnja predelava železa in jekla je bila neodvisna. Ko pa se je leta 1869 ustanovila v Ljubljani delniška Kranjska industrijska družba, ki je postopno kupovala fužine v Jeseniški dolini, fužine v Bohinju in v Trziču, je začela koncentracija navedenih fužin in fužinarske posesti v enem podjetju.

Predhodnica današnje Železarske Jesenice, Kranjska industrijska družba, se je razvila iz paromlina v Ljubljani, ki je bil v nekdanji Slomškovi ulici. Dovoljenje takratnega ministrstva za notranje zadeve na Dunaju za ustanovitev delniške Kranjske industrijske družbe nosi datum 15. avgusta 1869, dne 18. septembra istega leta pa so družbo vpisali v trgovski register. Družbi je do leta 1873 uspešno, da je združila v svojih rokah vse gorenjske fužine, razen onih v Kropi, Kamni gorici in v Železnikih. Te so bile vstran od železnice, ki je po letu 1870 že stekla po gorenjski ravnini iz Ljubljane na Trbiž, in bile tako obsojene na počasno hiranje.

Meščanski kapital Kranjske industrijske družbe je z nakupom rudniških pravic, gozdne posesti in fužin Zoisov, Ruardov ter fužin v Trziču, obširnega posestva na Bledu ter okoli Trziča, s skupno 65.000 oralo površine, postal največji zemljiški posestnik na Gorenjskem. Takoj ob pričetku poslovanja Kranjske industrijske družbe so obstajale pri družbi tri skupine delničarjev: trgovska skupina ljubljanskega paromlina, skupina Lackmannov in skupina Zoisovih dedičev. Skupina Zoisov je dala tudi prvega predsednika novo ustanovljene Kranjske industrijske družbe, Michaelangela Zoisa (od leta 1869 do 1879).

V prvem letu poslovne dobe Kranjske industrijske družbe, leta 1870, je Ruardova »C. k. privilegirana tovarna groblja in jekla« na Savi štela skupaj s fužino v Mojstrani 124 zaposlenih oseb; od tega 16 plavžarjev, 4 pražilce rude, 24 pudlarjev, 14 kovačev, nekaj tesarjev in hlapcev ter 6 uradnikov, pri oskrbi oglja za plavž na Savi, za pretopilnice, kovaška ognjišča v fužinah na Savi in v Mojstrani pa še 240 oseb na Jelovici, na Pokljuki, Ribšici, Možaklju ter v Zgornji Savski dolini. Od tega števila je bilo določeno število zaposlenih na Pokljuki, Ribšici, Možaklju ter v Zgornji Savski dolini. Od tega števila je bilo določeno število zaposlenih na Pokljuki pri pravi šote in butar za pudlovke

Stari plavž na Stari Savi, podrt 1. 1897

v času fužinarja Leopolda Ruarda, doživele svoj največji sijaj, so zaradi razkošja njegovih potomcev začele propadati. Zadnji fužinar na Savi, Viktor Ruard, dobroščen mož, ni mogel več preprečiti propada fužine in fužin, čeprav je leta 1869 to poskušal z uvedbo dveh pudlovk in varilne peči. To naj bi pripomoglo k tehničnemu napredku in gospodarski rasti zastarelih fužin.

Zadnji Ruard, sin Viktorja Ruarda, nekoč mogočnega lastnika »C. k. privilegirane tovarne groblja in jekla« na Savi, lastnika blejske gosposčine z gradom na Bledu, lastnika ogromnih gozdnih površin na Možaklju, Pokljuki, Julijskih Alpah in v Karavankah ter hiš na Dunaju, je zanemarjen in popolnoma zapuščen umrl v nekem hlevu na Dovjem.

in varilne peči na Savi. Nadalje je bilo pri obeh fužinah, na Savi in v Mojstrani, zaposlenih še 136 tujih voznikov, ki so stalno prevažali rudo in oglje do fužin.

Na Javorniku je bilo leta 1870 zaposlenih 50 fužinskih delavcev, 130 rudarjev ter 150 drvarjev, oglarjev in dninarjev, pri fužini v Radovni 30 fužinskih delavcev ter 100 oglarjev, v Bohinjski Bistrici 200 fužinskih delavcev, 80 rudarjev in 250 drvarjev, oglarjev in dninarjev, v Stari Fužini pa 50 fužinskih delavcev in 100 drvarjev, oglarjev in dninarjev.

Takratne naprave na Savi so obsegale: plavž, ki je bil 38 čevljev visok, nadalje kupolno

peč, drobilnico za žlindro, štiri manipulacijska poslopja in skladišče za oglje, v katerega je šlo 400.000 mernikov oglja; 8 jaških pražilnih peči za rudo, stope za žlindro. kovačijo za orodje, dve plinski pudlovki, eno varilno peč, ki so jih kurili s šoto in butarami; dalje ognjišče za izdelavo breščanskega jekla, dve ognjišči za ogrevanje jekla, eno veliko kladivo za mozeljne, tri težka kladiva za vlečenje kovnega železa, dve kladivi za vlečenje jekla, čistilni stroj za jeklo, krožno žago in cilindrično vetrilo.

V Mojstrani, ki je spadala k fužini na Savi, je bila pudlovka, varilno ognjišče za mozeljne, ognjišče za pretapljanje,

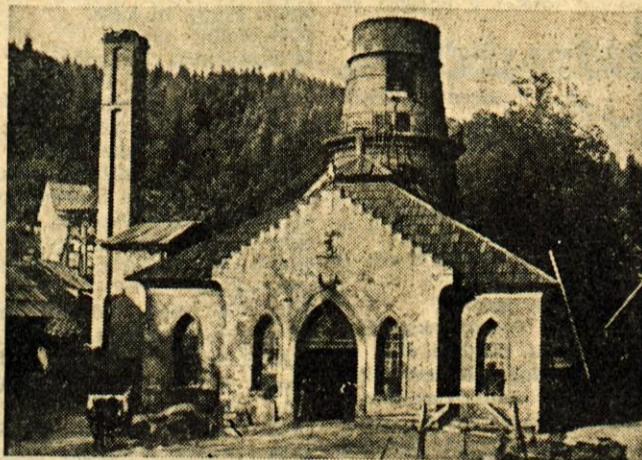
žilavljenje groblja, ognjišče za ogrevanje, eno težko kladivo za mozeljne, eno kladivo za grobo in eno kladivo za fino vlečenje železa. V dveh skladiščih za oglje v Mojstrani je bilo prostora za 80.000 mernikov oglja.

Javorniška fužina je posedovala en plavž, več kladiv, žago in kovačnico za orodje. V Radovni je bila Siemensova pudlovka, ena varilna peč, eno kladivo za vlečenje jekla in eno kladivo za fino kovanje. Plavž je bil tudi pri fužini v Bohinjski Bistrici, kjer so bile še valjarna, livarna, štiri pretopilnice za grodelj, mehanična delavnica, kovačnica za orodje, žebeljarija, kupolka in štiri kladiva. V Stari Fužini pa sta bili dve pretopilnici za grodelj, tri kladiva za izdelavo cajn in eno kladivo za fino kovanje.

K objektom fužin na Savi je leta 1870 spadala tudi kovačnica za izdelavo cajn v Globokem.

Na Savi so v plinskih pudlovkah izdelane lupe (volka), pod težkimi kladivi prekovali v jeklene mozeljne, ki so jih potem varili, nato pa pod kladivi predelali v repike (v kovanu železo) in caglje. Iz cagljev so nato izdelali jeklo in železo v palicah.

Caglje so izdelovali za javorniško fužino v Radovni, od koder so jih vozili vozniki na Javornik.

Plavž na Javorniku z grbom Zige Zoisa

(Nadaljevanje prihodnjič)